

POWIAT KRAŚNICKI

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE**

NA LATA 2016 – 2020

Kraśnik 2016

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Metodologia	5
2. Diagnoza	7
2.1. Charakterystyka powiatu.....	7
2.2. Przemoc w rodzinie jako problem społeczny na terenie powiatu kraśnickiego	8
2.3. Ramy prawne i zgodność z dokumentami strategicznymi	10
2.4. Uwarunkowania wewnętrzne	13
2.4.1. Profilaktyka oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy	13
2.4.2. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej	22
2.4.3. Rozwój i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy	26
2.4.4. Wsparcie dla ofiar przemocy	34
2.4.5. Działania wobec sprawców przemocy.....	38
3. Analiza strategiczna.....	42
3.1. Obszar strategiczny 1.....	42
3.2. Obszar strategiczny 2.....	43
3.3. Obszar strategiczny 3.....	43
3.4. Obszar strategiczny 4.....	44
3.5. Obszar strategiczny 5.....	46
4. Cele	48
5. Program działania	50
5.1. Priorytet 1	50
5.2. Priorytet 2	54
5.3. Priorytet 3	58
5.4. Priorytet 4	62
5.5. Priorytet 5	66
6. Realizacja i warunki efektywności programu	70
6. 1. Monitoring	70
6. 2. Finansowanie	71
Zakończenie	72

WSTĘP

Przemoc w rodzinie stanowi jeden z najważniejszych problemów społecznych na terenie powiatu kraśnickiego. Rzeczywista skala tego problemu jest trudna do jednoznacznego określenia ze względu na fakt, iż jedynie część występujących przypadków przemocy jest przez jej ofiary ujawniana i zgłaszana organom ścigania, bądź instytucjom pomocy społecznej. Z tego względu niezbędna jest ścisła współpraca wielu instytucji oraz wzrost świadomości i wrażliwości społecznej na temat istoty tego zjawiska i konieczności zgłaszania takich przypadków w celu objęcia ofiar przemocy skuteczną pomocą.

Liczba osób i rodzin, których dotyczy problem przemocy domowej oraz duża złożoność tego problemu uzasadnia to, że zagadnienie to zajmuje współcześnie szczególne miejsce w polityce społecznej nie tylko państwa ale także samorządów. Aktualnie przedstawiany *Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020* powstał jako odpowiedź na wymagania prawne (art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dn. 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) oraz występujące potrzeby społeczne.

Niniejszy Program zakłada realizację wielu działań mających na celu z jednej strony zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie, z drugiej natomiast skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Dokument Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Wsparcia Ofiar Przemocy składa się z następujących zasadniczych części:

- *Podstaw metodycznych*, w których odniesiono się do istoty i funkcji strategii (programu działań), przedstawiono metodę jej budowania oraz proces konsultacji społecznych;
- *Diagnozy sytuacji* (tzw. bilansu otwarcia) – analizy wpływu uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych;
- *Analizy SWOT*, opisującej mocne i słabe strony powiatu oraz szanse i zagrożenia w 5 zidentyfikowanych obszarach wspomagania rozwoju;
- *Hierarchicznego układu celów i zasad strategicznego wspomagania rozwoju*, określającego misję strategii, priorytety rozwoju (5 wyodrębnionych obszarów działań) oraz cele szczegółowe;
- *Podstaw finansowych i zasad monitoringu*.

Niniejsza strategia stanowić będzie podstawowy element do planowania działań na rzecz rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2016-2020. Określone w strategii zasady, cele i działania stanowić będą rekomendacje do dokumentów programowo-planistycznych służących rozwiązywaniu problemu przemocy domowej.

1. METODOLOGIA

Do prac nad niniejszym dokumentem przystąpiono na mocy Zarządzenia Nr 16/2015 Starosty Kraśnickiego z dnia 27.03.2015r. w sprawie powołania zespołu zadaniowego w celu opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2020. Założenia strategii oraz treść niniejszego dokumentu są owocem licznych spotkań warsztatowych i konsultacji. W pracach nad Programem aktywny udział wzięli przedstawiciele samorządów lokalnych (powiatowego i gminnych), jednostek organizacyjnych powiatu, w tym instytucji pomocy społecznej, policji oraz lokalnych organizacji pozarządowych działających na rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.

W pracach nad strategią wykorzystano metodę aktywnego planowania strategicznego. Istota tej metody zakłada realizację następujących po sobie kolejno 6 etapów:

1. Analiza problemów - przeprowadzenie gruntownej diagnozy środowiska lokalnego pod kątem problemu przemocy w rodzinie – stanowiącego jeden z podstawowych problemów społecznych na terenie powiatu kraśnickiego. Następnie sporządzenie analizy SWOT dla każdego z obszarów, gdzie dokonano konfrontacji wewnętrznych (słabych i mocnych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń) uwarunkowań dotyczących tego problemu.
2. Przeformułowanie problemów na cele. Dla poszczególnych problemów wyodrębniono priorytety. Ułatwiło to sformułowanie celów strategicznych dla poszczególnych obszarów problemowych. Formułowanie tych celów poprzedzono analizą możliwości oraz ograniczeń istniejących w samym systemie pomocy społecznej jak i poza nim. Analizy dokonały zespoły robocze z udziałem specjalistów z poszczególnych obszarów problemowych. Pozwoliło to określić rzeczywisty obraz warunków realizacji strategii i formułowania programów operacyjnych w powiecie.
3. Hierarchizacja celów.
4. Wybór celu strategicznego.
5. Zdefiniowanie działań.
6. Opracowanie planu działań.

Zespół zadaniowy, który odbył ogółem kilkanaście posiedzeń, sporządził gruntowną diagnozę środowiska lokalnego pod kątem występowania oraz uwarunkowań problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego. Bazą opracowania bilansu otwarcia były dane statystyczne, zgromadzone i opracowane przez Zespół zadaniowy. Wykorzystano tu dane m. in. PCPR w Kraśniku, wydziałów Starostwa Powiatowego w Kraśniku, Komendy

Powiatowej Policji, istniejące materiały, analizy, opracowania, a także wiedzę i doświadczenie zawodowe poszczególnych osób uczestniczących w procesie konstruowania strategii. Omówione wyżej techniki i narzędzia diagnozowania problemów społecznych umożliwiły w dużym stopniu odpowiedzi na podstawowe pytania i problemy badawcze. Następnie Zespół określił główne obszary strategii. Wyodrębniono w ten sposób 5 obszarów strategicznych na których oparto program działań. Obszary te stanowią:

- 1. Profilaktyka oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy**
- 2. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej**
- 3. Rozwój i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy**
- 4. Wsparcie dla ofiar przemocy**
- 5. Działania wobec sprawców przemocy**

Po zakończeniu prac nad dokumentem a przed przedstawieniem ostatecznej jego wersji do zatwierdzenia uchwałą Rady Powiatu, zapoczątkowano proces konsultacji społecznych kontynuowano również. Jego treść zamieszczono na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku www.pcpr-krasnik.powiatkrasnicki.pl informując o tym wszystkich uczestników wcześniejszych spotkań, a ponadto przedstawiciele pozostałych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także organizacje pozarządowe. Wyznaczono termin zgłaszania ewentualnych uwag i sugestii. Realizacja zasady partnerstwa – konsultowanie dokumentu strategii z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania – w pełni zapewniło wykorzystanie wiedzy i kompetencji funkcjonujących na terenie powiatu instytucji, związków, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.

2. DIAGNOZA

2. 1. Charakterystyka powiatu

Powiat Kraśnicki położony jest w południowo-zachodniej części Województwa Lubelskiego. Swoją powierzchnią (1005 km²) obejmuje niemal w całości obszar Wzniesień Urzędowskich stanowiących część Wyżyny Lubelskiej, prawobrzeżną część Małopolskiego Przełomu Wisły oraz fragment Kotliny Sandomierskiej, co stanowi 4 % obszaru województwa. Na terenie województwa Powiat Kraśnicki sąsiaduje z trzema powiatami: ziemskim lubelskim, opolskim oraz janowskim. Od strony południowej graniczy z województwem podkarpackim (powiat stalowowolski), natomiast od zachodu z województwem świętokrzyskim (powiat sandomierski i opatowski). W skład Powiatu Kraśnickiego wchodzi 10 gmin, w tym: jedna gmina miejska - miasto Kraśnik, dwie gminy miejsko-wiejskie - Annopol i Urzędów oraz 7 gmin wiejskich: Dzierzkowice, Gościeradów, Kraśnik, Szastarka, Trzydnik Duży, Wilkołaz, Zakrzówek. Urzędów status miasta otrzymał z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Mapa Powiatu Kraśnickiego

W latach 2010 – 2014 systematycznie zmniejszała się liczba mieszkańców powiatu (ujemny przyrost naturalny, migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały ludności). Ponad 60% ludności powiatu zamieszkuje tereny wiejskie. Mała liczba miast oraz wskaźnik

ludności zamieszkującej na terenie tych miast świadczą o niskim poziomie urbanizacji powiatu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku na obszarze Powiatu Kraśnickiego zamieszkiwały ogółem 98 182 osoby (w tym 47 823 mężczyzn). Podstawowymi cechami sytuacji społeczno-demograficznej w naszym powiecie są:

- a) ustabilizowanie się współczynnika feminizacji;
- b) zmniejszanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym;
- c) zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- d) wzrost liczby osób niepełnosprawnych;
- e) powolny spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych.

Dobrze rozwinięte są zasoby infrastruktury społecznej: obiekty ochrony zdrowia o charakterze podstawowym i specjalistycznym, podmioty leczenia uzależnień, apteki, rehabilitacji leczniczej, oświaty i wychowania, sportu, rekreacji i wypoczynku, upowszechniania kultury, upowszechniania czytelnictwa, zakłady pracy chronionej, komunikacji lokalnej i regionalnej (drogowej i kolejowej). Prawie 10 % mieszkańców powiatu jest objętych stałym wsparciem ze strony pomocy społecznej. Według danych z rynku pracy stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła średnio 14,5 % rocznie, a liczba bezrobotnych wahała się w granicach 6500 – 7000 osób rocznie.

2. 2. Przemoc w rodzinie jako problem społeczny na terenie powiatu kraśnickiego – charakterystyka wstępna

W każdej gminie funkcjonują ośrodki pomocy społecznej realizujące świadczenia pieniężne i niepieniężne o charakterze indywidualnym i rodzinnym. Gminy podejmują również działania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają gminne komisje profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zespoły interdyscyplinarne. Do nich kierowane są informacje o ujawnionych przypadkach przemocy. Zakres pomocy obejmuje wsparcie socjalne, pomoc prawną, działalność profilaktyczną, poradnictwo informacyjne. Ośrodki pomocy społecznej w latach 2011-2014 wszczęły 186 postępowań w procedurze „Niebieskiej karty”.

Przemoc domowa jest problemem złożonym. Z informacji Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku wynika, że w okresie lat 2011 – 2014 policja przeprowadziła około 8000 interwencji domowych, z tego około 600 to interwencje z powodu przemocy domowej. W tego typu sytuacjach wszczynana była procedura „Niebieskiej karty”.

Skutki stosowania przemocy w rodzinie obrazują wyroki sądowe. Według informacji Prezesa Sądu Rejonowego w Kraśniku, w latach 2010-2014 za czyn z art. 207 § 1 Kodeksu Karnego, to jest za znęcanie się fizyczne lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, zostało skazanych łącznie 395 osób, w tym:

- a) w roku 2010 – 61 osób
- b) w roku 2011 – 68 osób
- c) w roku 2012 – 78 osób
- d) w roku 2013 – 78 osób
- e) w roku 2014 – 110 osób

Na terenie powiatu istotną funkcję w zakresie zapewnienia pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych odgrywa Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ośrodek Interwencji Kryzysowej wspierał osoby doznające uciążliwych stanów kryzysowych wywołanych różnymi zdarzeniami życiowymi. Ukierunkował swoją działalność dla osób i rodzin doznających różnych form przemocy domowej, czy przemocy ze względu na płeć. W Ośrodku Interwencji Kryzysowej wsparcia udzielają psychologzy i prawnik. Oferowane są następujące działania pomocowe: psychoedukacja, poradnictwo prawne, poradnictwo w zakresie możliwości pomocy ze strony innych instytucji, terapia indywidualna, terapia małżeńska, terapia rodzinna, sesje warsztatowe, treningi interpersonalne, sesje konsultacyjne i diagnostyczne.

Z uzyskanych danych wynika, że w okresie 2011-2015 liczba ofiar przemocy domowej, która zgłosiła się o wsparcie do OIK wyniosła 112 osób. Ofiarami były najczęściej kobiety i dzieci. Sprawcy przemocy to mężczyźni. Z powodu różnych stanów kryzysowych, innych jak przemoc w rodzinie, do OIK w Kraśniku, w latach 2011-2015 zgłosiło się prawie 3600 osób.

Działaniem skierowanym do sprawców przemocy jest realizacja przez powiat zadania pod nazwą opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program korekcyjno–edukacyjny jest metodą pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie. Ma na celu nauczyć osobę stosującą przemoc domową poszukiwania rozwiązań, które będą pomocne do zmiany zachowań przemocowych na zachowania empatyczne. Program koncentruje się na kształtowaniu umiejętności realizowania celów danej osoby zgodnie z przyjętymi normami społecznymi i kulturowymi,

poprzez zachowania bez przemocy. W latach 2011–2014 do udziału w programie skierowano 170 osób, a program ukończyły 33 osoby.

Na terenie Powiatu Kraśnickiego działa Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Specjaliści zatrudnieni w poradni prowadzą między innymi terapię dla dzieci zagrożonych uzależnieniami, socjoterapię, terapię dla ofiar przemocy psychicznej i fizycznej, terapię dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, nerwicami, fobiami, bulimią i anoreksją oraz terapię rodzin.

W roku 2013 w ramach projektu systemowego „Dobry start” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowany był dla dziesięciu kobiet doświadczających przemocy domowej program aktywności lokalnej „Po drugiej stronie”.

W świetle przedstawionych powyżej faktów można wnioskować, że nadal wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych, głównie z powodu lęku, wstydu, braku wiary w skuteczność prawa i obowiązujących procedur, a także braku sprawnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie nie przedstawiają całego obrazu problemu społecznego jakim jest przemoc w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego.

2. 3. RAMY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Uwarunkowania prawne

Przemoc domowa jest przestępstwem. Podstawowym przepisem prawa karnego materialnego, związanym z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest art. 207 Kodeksu Karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) – przestępstwo znęcania. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną. Znęcanie jest kategorią zbiorczą – może obejmować szereg zachowań, które rozpatrywane osobno, będą stanowiły inne przestępstwa, np.: uszkodzenie ciała, groźby karalne. Aby przyjąć, że doszło do znęcania w rozumieniu prawa karnego, konieczny jest jakiś czas jego trwania, ale wyjątkowo, gdy przemoc ma charakter szczególnie dotkliwy lub intensywny, można ją zakwalifikować jako znęcanie, nawet jeżeli trwa bardzo krótko, np.: jeden dzień.

W dziedzinie przemocy najważniejszym dokumentem ustawodawstwa polskiego jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 roku, Nr 78 poz. 483 z późn. zm.), w tym zwłaszcza rozdział drugi zatytułowany „Wolność, prawa i

obowiązki człowieka i obywatela”. Kolejnym dokumentem jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U z 2015 r. poz. 1390). W związku z tym, że przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, kwestie jej dotyczące reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 1286 z późn. zm.). Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 roku, poz. 168 z późn. zm.) określa m. in. kompetencje pracowników jednostek pomocy społecznej, której zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.

Działania gminy w zakresie realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

Do zadań własnych gminy realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Identyfikując problemy związane z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ośrodki pomocy społecznej często wskazują na dwa rodzaje trudności: problemy związane z postawą i zachowaniem ofiar przemocy oraz problemy związane z funkcjonowaniem systemu. Do pierwszej kategorii należą przede wszystkim: strach ofiar przed ujawnieniem przemocy, brak chęci do korzystania z pomocy, poczucie wstydu przed otoczeniem, obawa przed sprawcą.

Wśród problemów o charakterze systemowym ośrodki wymieniają najczęściej: brak środków finansowych, brak specjalistów, brak bazy lokalowej i mieszkań chronionych, brak praktycznych możliwości izolowania sprawców przemocy, brak systemowych działań, trudności we współpracy z instytucjami, długi okres rozstrzygania spraw w sądach, niską świadomość społeczną oraz funkcjonowanie stereotypów na temat przemocy w rodzinie.

Działania powiatu w zakresie realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej. Powiatom przypisana została również realizacja zadań z zakresu administracji rządowej takich jak tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Uwarunkowania strategiczne

Problem przemocy w rodzinie jest także przedmiotem licznych dokumentów i rezolucji w systemie prawa międzynarodowego (np. w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy, Unii Europejskiej), które nakładają na Państwa-strony liczne zobowiązania w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy będzie ponadto realizowany w oparciu o *Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016* i *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2016*. Celem głównym *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* jest „zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce”. Cel ten ma być realizowany w szczególności poprzez: 1. zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 2. zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie; 3. zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; 4. zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług. Z kolei cel strategiczny *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2016* został określony jako: „zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie

Województwa Lubelskiego”.

Przemoc w rodzinie jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju, nie jest zjawiskiem marginalnym. Przemoc w rodzinie jest zamierzonym i wykorzystującym przewagę sił działaniem skierowanym przeciw członkowi rodziny, które narusza jego prawa i dobra osobiste powodując cierpienia i szkody.

Człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany. Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić, gdyż zarówno bezpośrednie jak i odległe skutki przemocy są groźne dla zdrowia i życia.

2. 4. Uwarunkowania wewnętrzne

2. 4. 1. Profilaktyka oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny – jako podstawowej komórki społeczeństwa jak i dla ich poszczególnych jej członków.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działania lub zaniechania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie to również zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciw członkowi rodziny naruszające jego prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Oprócz przemocy w rodzinie często występującym problemem jest zaniedbywanie.

Zaniedbywanie może być dokonane tylko przez osobę, która ma obowiązek opieki nad dzieckiem. Z zaniedbywaniem możemy mieć do czynienia zarówno w przypadku rodziców, jak i osób, które mają w danym momencie pieczę nad dzieckiem (np. rodzina zastępcza, rodzina, której powierzono zajęcie się dzieckiem).

Zachowaniom przemocowym towarzyszą uczucia intensywnego strachu, bezradności, utraty kontroli. Przemoc jak i zaniedbania w znaczący sposób obniżają jakość życia jednostki, zaburzając jej funkcjonowanie, co może doprowadzić do bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia istnienia danej osoby jak i psychologicznych traum. Pojawiająca się w rodzinie przemoc prowadzi więc do poważnych naruszeń norm moralnych, prawnych, negatywnych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wyróżnia się następujące formy przemocy: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc finansowa/ekonomiczna, cyberprzemoc, zaniedbanie.

Pierwsze badania w skali kraju dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie prowadzone zostały na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2007r. Wykazały one, że przemocy w rodzinie doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). W 2012 roku na zlecenie Ministerstwa ponownie przeprowadzono badania, które obejmowały cały kraj, wykazały one wzrost osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Z danych Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2016 wynika, że:

- a. Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie województwa lubelskiego w roku 2010 odnotowały 1827 osób doświadczających przemocy w rodzinie, natomiast w roku 2011 nastąpił wzrost liczby osób doświadczających przemocy w rodzinie – 2111,
- b. 60% ogółu korzystających ze wsparcia w ramach OIK stanowiły osoby doświadczające przemocy w rodzinie. W 2010 roku 11%, zaś w 2011 roku – 16% przypadków dotyczyło przemocy wobec dzieci - dane Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego,
- c. 6373 przeprowadzonych w latach 2010-2011 interwencji policji dotyczyło przemocy w rodzinie, w ramach procedury Niebieskiej Karty (8%).
- d. Zarówno dane ośrodków pomocy społecznej jak i policji potwierdzają fakt, że główną grupą doświadczającą przemocy w rodzinie są kobiety i stanowią ok. 80%.

Z perspektywy społecznej nadrzędnym celem powinny stać się działania ukierunkowane na profilaktykę oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie, zmniejszenie rozmiarów przemocy w polskich rodzinach, pomaganie ofiarom przemocy poprzez powstrzymywanie sprawców oraz reagowanie i motywowanie świadków do pomagania.

2. Analiza problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Kraśnickiego

Statystyki policyjne Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku w latach 2008-2014 podają następujące dane, które przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela: Liczba osób w stosunku do których zdiagnozowano przemoc w latach 2008-2014.

Płeć	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
M	21	28	6	6	20	16	96
K	164	171	62	70	90	137	462
Ogółem	185	199	68	76	110	153	558

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku

Procedura „Niebieskiej Karty” służy nie tylko rozpoznaniu przemocy, rejestracji przebiegu zdarzenia i jego skutków oraz zaplanowaniu pomocy, a także wykorzystywana jest w postępowaniu przygotowawczym wszczynanym wobec sprawcy oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny.

Tabela: Liczba założonych przez Policję Niebieskich Kart w latach 2008-2014

Rok	Liczba założonych Niebieskich Kart
2008	178
2009	177
2010	63
2011	64
2012	78
2013	136
2014	444

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej należy tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, w celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie. W wyniku ich pracy zakładane są Niebieskie Karty.

Tabela: Liczba założonych Niebieskich Kart przez OPS

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0	0	0	0	66	91	179

Źródło: Dane Ośrodków Pomocy Społecznej

Poniższa tabela obrazuje liczbę osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie w poszczególnych gminach Powiatu Kraśnickiego.

Tabela: Liczba osób w stosunku do których zdiagnozowano przemoc

Gmina	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Miasto Kraśnik	19	21	38	141	154	163	213
Gmina Kraśnik	0	0	0	0	0	3	26
Annopol	0	0	0	0	16	17	33
Trzydnik	0	0	0	0	7	10	25
Gościeradów	0	0	0	0	8	16	22
Urzędów	0	0	0	1	15	22	32
Dzierzkowice	0	0	0	0	0	0	1
Wilkołaz	6	11	8	3	3	3	17
Szastarka	0	0	0	0	0	3	12
Zakrzówek	0	0	0	0	10	61	190
Razem	25	32	46	45	213	325	571

Na podstawie danych statystycznych z poszczególnych ośrodków można stwierdzić, iż nastąpił wzrost osób doznających przemocy w rodzinie.

Część spraw z art 207 KK (znęcanie się nad rodziną) nie trafia do wymiaru sprawiedliwości lub jest umorzona z powodu braku dowodów. Każde udokumentowane zdarzenie jest dowodem na ciągłość i powtarzalność przemocy. Wypełnienie przez interweniujących policjantów „Niebieskiej Karty” nie jest jednak równoznaczne ze złożeniem doniesienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego.

Nadal zauważalny jest duży odsetek osób, które długotrwale pozostają bez pracy. Pogarszająca się sytuacja bytowa rodzin jest często przyczyną wielu problemów takich jak: alkoholizm, narkomania, przemoc i inne. Dotyka ona szczególnie dzieci i młodzież, które nie radzą sobie z problemami występującymi w rodzinie. Powstałe frustracje u dzieci i młodzieży często powodują zachowania agresywne, które odnotowywane są w szkołach.

3. Baza instytucjonalna działająca na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonują:

- a. 10 ośrodków pomocy społecznej – wykonują zadania gminy z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności polegające

na: przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków celowych, pracy socjalnej, tworzeniu gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, prowadzeniu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ponadto do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

- b. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kraśniku – jako placówka oświatowa własne cele i zadania realizuje w szczególności poprzez diagnozę, konsultacje, terapię, psychoedukację, rehabilitację, doradztwo, mediację, interwencję w środowisku ucznia oraz działalność profilaktyczną i działalność informacyjną. Ponadto Poradnia współdziała z innymi placówkami specjalistycznymi służby zdrowia, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń itp. działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin.
- c. Sąd Rejonowy w Kraśniku – jako jednostka sądownictwa najbliższa dla obywateli, rozpatruje wszystkie sprawy, z wyjątkiem zastrzeżonych dla sądu okręgowego. Do podstawowych zadań Wydziału Rodzinnego i Nieletnich należy rozpoznawanie spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, spraw dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od substancji psychoaktywnych.
- d. Prokuratura Rejonowa w Kraśniku – zobowiązana, w sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia, czy doszło do popełnienia przestępstwa, do wszczęcia postępowania przygotowawczego celem sprawdzenia czy doszło do przestępstwa, wyjaśnienia okoliczności zdarzenia, zebrania i zabezpieczenia dowodów, wnioskowanie do sądu w uzasadnionych przypadkach odpowiedniego środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy. Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także

świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej).

- e. Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:
- interwencja,
 - sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa, Niebieska Karta),
 - zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
 - wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
 - zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
 - podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
 - udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.
- f. Zakłady Opieki Zdrowotnej (23 niepubliczne i publiczne zakłady w tym: Szpital w Kraśniku – zobowiązane do udzielania pomocy medycznej, a także, w przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, do informowania o możliwościach uzyskania pomocy, wystawiania na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu, informowania ofiar o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji).
- g. Placówek oświatowych w Powiecie Kraśnickim jest 68, w tym: szkoły podstawowych i gimnazjalne, 10 szkół ponadgimnazjalnych, 23 przedszkoli i żłobków ,2 szkoły specjalne. Szkoła obok funkcji edukacyjnej jest źródłem wsparcia dla rodziców w wychowaniu dziecka między innymi poprzez dostarczanie wiedzy dotyczącej problematyki wychowania z zakresu komunikacji interpersonalnej pomiędzy rodzicami i dziećmi, profilaktyki zagrożeń, racjonalnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie umiejętności wychowawczych poprzez zajęcia warsztatowe, udzielanie pomocy materialnej, takiej jak bezpłatne obiady, bezpłatne podręczniki, stypendia, prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu wychowania do życia w rodzinie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, a także w najstarszych klasach szkół podstawowych.

- h. Punkt Interwencji Kryzysowej - działalność placówki w zakresie przemocy w rodzinie jest finansowana przez powiat.
- i. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku - wykonuje zadania powiatu w zakresie świadczenia pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do zadań tych należy w szczególności prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, socjalnego), udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, szkolenie i doskonalenie kadry pomocy społecznej z terenu powiatu, prowadzenie interwencji kryzysowej, opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Instytucje zajmujące się uzależnieniem i współuzależnienia na terenie Powiatu Kraśnickiego:

- Ośrodki Terapii Uzależnienia w Kraśniku przy ul. Kościuszki 26 i ul. Towarowej
- Grupy Anonimowych Alkoholików – Kraśnik, Urzędów, Zakrzówek
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – do zadań Komisji należy między innymi inicjowanie działań w zakresie zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, a także udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Grupa Wsparcia działająca przy Ośrodku Terapii Uzależnienia oraz przy Komisjach Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zakres pomocy: diagnoza uzależnienia, poradnictwo, psychoterapia indywidualna i grupowa, konsultacje lekarskie.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku w procesie pomocy osobom doświadczającym przemocy, udzielane jest wsparcie przez następujących pracowników:

- pracowników socjalnych, udzielających poradnictwa socjalnego w trudnej sytuacji ekonomiczno-bytowej osoby doświadczającej przemocy,
- psychologa, udzielającego konsultacji indywidualnych i wsparcia emocjonalnego - w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej

- prawnika – informującego ofiarę o przysługujących jej prawach oraz monitorującego podejmowane przez nią kroki prawne – w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej

Po analizie danych otrzymanych z Komendy Powiatowej w Kraśniku i Ośrodków Pomocy Społecznej można stwierdzić, że zjawisko przemocy w rodzinie ma ogromny zasięg i pociąga za sobą konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej.

Działania profilaktyczne prowadzone przez instytucje funkcjonujące na terenie powiatu kraśnickiego

Ważnym działaniem w kontekście wzrostu świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej jest prowadzenie edukacji dzieci i młodzieży. Ma to znaczenie również z tego względu, iż dzieci będące świadkami przemocy domowej mają tendencję do przenoszenia nieprawidłowych zachowań społecznych poza krąg domowy. Często jest to główne źródło niedostosowania społecznego, przestępczości nieletnich i innych problemów wychowawczych. Najlepszą formą oddziaływań naprawczych jest realizowanie programów profilaktyki przemocy w szkołach, a także objęcie dzieci doświadczających przemocy indywidualnymi oddziaływaniami wspierającymi. W kampaniach edukacyjnych ważną rzeczą jest położenie nacisku na obalanie mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie. Ważnym aspektem jest także przekazanie wiedzy osobom dorosłym i młodzieży na temat skutecznych metod rozwiązywania problemów.

Działania podejmowane przez jednostki w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie:

1. Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku (PZPPP) w ramach działań z obszaru „Przemoc w rodzinie” realizował m. in. następujące przedsięwzięcia:
 - a) odbyły się spotkania z rodzicami w szkołach dotyczące m.in: "Zaburzeń zachowania u dzieci a postawy rodzicielskie", "Granice w wychowaniu", "Rozwijanie więzi emocjonalnej",
 - b) przeprowadzone zostały zajęcia grupowe dla dzieci i ich rodziców prowadzone metodą W. Sherbourn;
 - c) przeprowadzono na terenie poradni edycję zajęć w ramach szkoły dla rodziców - "Warsztaty Umiejętności Wychowawczych" - cykl 10 spotkań;
2. W szkołach z terenu powiatu kraśnickiego realizowano:

- a) indywidualne poradnictwo wobec osób, które w swoich domach (rodzinach) prawdopodobnie doświadczyły lub były świadkami przemocy oraz udzielano im wsparcia. Wywieszono również w widocznym miejscu ogłoszenia o telefonach i liniach zaufania dla osób zagrożonych przemocą,
 - b) przeprowadzono analizę sytuacji rodzinnej uczniów poprzez: obserwację, ankiety, rozmowy wychowawców, nauczycieli, wywiady, wsparcie, konsultacje, pomoc i interwencję pedagoga szkolnego oraz psychologa z Powiatowym Zespolem Poradni Psychologicznej Pedagogicznej w Kraśniku,
 - c) nauczyciele rozpoznawano symptomy przemocy w rodzinie szczególnie przez jednostki pomocy społecznej. Ponadto Dyrekcja Szkoły przy udziale pedagogów szkolnych zlecała organizacjom pozarządowym zadania w zakresie szkoleń, poradnictwa, pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
 - d) wychowawcy klas monitorowali sytuację domową uczniów; przeprowadzono rozmowy z rodzicami przy udziale wychowawcy, dyrektora, pedagoga lub psychologa, diagnozowano sytuację wychowawczą w klasie przy udziale wychowawcy, pedagoga lub psychologa,
 - e) objęto diagnozą uczniów w celu rozpoznania symptomów przemocy w rodzinie - poprzez przeprowadzenie ankiety,
 - f) upowszechniano anonimowy telefon zaufania "Niebieska Linia" - poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń,
 - g) zorganizowano zajęcia grupowe i indywidualne spotkania z psychologiem dla uczniów, w tym ofiar przemocy;
 - h) zorganizowano warsztaty dla uczniów, rodziców i nauczycieli na temat różnorodnych form przemocy i dyskryminacji oraz radzenia sobie w takich sytuacjach we współpracy z Katolickim Stowarzyszeniem AGAPE z Lublina;
 - i) prowadzono systematyczne spotkania Grupy Wsparcia dla rodziców, umożliwiające zainteresowanym korzystanie ze specjalistycznych porad,
 - j) podczas spotkania z rodzicami przeprowadzono warsztaty (model prawny i psychologiczny) w ramach programu "Teraz już sobie poradzę";
 - k) nawiązano ścisłą współpracę z psychologiem policyjnym i psychologiem PZPPP w Kraśniku, kuratorami sądowymi, pracownikami OPS.
3. Działania profilaktyczne podejmowane przez Policję
- a) Na stronie internetowej Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku promowano telefon zaufania.

- b) W ramach policyjnego systemu doskonalenia policjanci wzięli udział w szkoleniu przeprowadzonym w KPP Kraśnik dot. procedury Niebieskie Karty.
4. Działania profilaktyczne podejmowane przez placówki opiekuńczo-wychowawcze w stosunku do dzieci i młodzieży:
- a) Prowadzono działania psychoedukacyjne,
 - b) Udzielano wsparcia i w zakresie poradnictwa psychologiczno–pedagogicznego w związku z doznawaną przemocą,
 - c) Organizowano spotkania z przedstawicielami instytucji i specjalistami zajmującymi profilaktyką przemocy w rodzinie,
 - d) Organizowano na terenie placówek zajęcia profilaktyczno–wychowawcze dla dzieci i młodzieży na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - e) Pracownicy placówek brali udział w szkoleniach na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - f) Organizowano szkolenia i warsztaty dla wychowanków z zakresu tematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
5. Działania profilaktyczne podejmowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Kraśnickiego.
- a) Gminy prowadziły działania psychoedukacyjne,
 - b) Świadczone pomoc z zakresu poradnictwa psychologiczno–pedagogicznego,
 - c) Realizowano programy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - d) Organizowano spotkania ze specjalistami w zakresie przemocy w rodzinie,
 - e) Pracownicy korzystali ze szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - f) Organizowano kampanie, konferencje w celu podniesienia świadomości społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie.

2. 4. 2. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej

1. Co to jest interwencja kryzysowa?

Interwencja kryzysowa jest działaniem oferowanym przez służby pomocy społecznej, które ma na celu wsparcie osób i rodzin na rzecz przywrócenia utraconej równowagi psychicznej i przywrócenia umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemem, który wywołał stan kryzysowy, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Interwencja kryzysowa została zakwalifikowana jako świadczenie pomocy społecznej o charakterze niepieniężnym, które jest udzielane w trybie natychmiastowym, dla każdej potrzebującej osoby, bez konieczności wydawania decyzji administracyjnej i bez względu na uzyskiwany dochód.

Interwencja kryzysowa, jako forma pomocy psychologicznej, polega na kontakcie terapeutycznym, skoncentrowanym na problemie wywołującym kryzys takim jak: *doświadczenie przemocy domowej, rozwód, utrata pracy, gwałt, syndrom suicydalny, kłopotami z dziećmi, choroba, śmierć, a także katastrofami masowymi (pożar, powódź)*. Usługi interwencji kryzysowej to w pierwszej kolejności pomoc psychologiczna (konsultacje psychologiczne), interwencje, porady prawne, porady socjalne, edukacja, informacja. W sytuacjach uzasadnionych możliwe jest uzyskanie schronienia na okres do 3 miesięcy, w ośrodkach na terenie innych powiatów.

Celem działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej jest świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej, prawnej, rodzinnej i socjalnej mieszkańcom powiatu kraśnickiego pozostającym w trudnej sytuacji życiowej w związku z: kryzysami osobistymi, przemocą w rodzinie, długotrwałą lub ciężką chorobą własną lub członka rodziny, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zdarzeniami losowymi i sytuacjami kryzysowymi (np. strata bliskich osób), przeżywaniem gwałtownej, niekorzystnej zmiany w życiu (np. utrata pracy).

2. Dotychczasowy sposób organizacji interwencji kryzysowej

Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku, Załącznik do Uchwały Nr 85- 312 /12 Zarządu Powiatu w Kraśniku z dnia 26 lipca 2012 wprowadził rozwiązanie, że przy PCPR działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, którego działalność obejmuje w szczególności:

- a) organizowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie kryzysu w celu przywrócenia równowagi psychicznej i samodzielnego radzenia sobie,
- b) udzielania specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb - poradnictwa socjalnego i prawnego, w sytuacjach uzasadnionych organizowanie schronienia do 3 miesięcy.

3. Zakres udzielanej pomocy

Funkcjonująca do 2012 roku Poradnia Rodzinna udzielała pomocy osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. W poradni udzielana była pomoc ze strony psychologa i prawnika.

W 2011 roku Poradnia objęła swoim wsparciem 379 osób, w tym:

- z rodzin naturalnych – 360 osób, dla których powodem zwrócenia się o pomoc były następujące problemy życiowe: kryzysy małżeńskie, nadużywanie alkoholu, przemoc domowa, kryzysy egzystencjalne, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- z rodzin zastępczych i adopcyjnych – 19 osób, dla których powodem zwrócenia się o pomoc były trudności w sprawach opiekuńczych i w kontaktach z rodzinami biologicznymi.

Podstawowymi formami pomocy były porady, konsultacje, terapie. Poradnia zapewniała poradnictwo informacyjno-prawne, poradnictwo profilaktyczne, sesje konsultacyjno-diagnostyczne, terapię indywidualną, małżeńską i rodzinną, sesje warsztatowo-treningowe, sesje psychoedukacyjne. W terapii rodzinnej uczestniczyło 47 osób. W zależności od intensywności występowania problemu, z którym zgłaszały się osoby zainteresowane, terapie były krótkoterminowe (do 5 spotkań) lub długoterminowe (1 rok i dłużej).

W 2012 roku w ramach pracy Poradni, a następnie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, objęto wsparciem 245 osób, w tym 17 osób w ramach wsparcia ofiar przemocy w rodzinie. Spośród 17 osób, 16 osób objęto działaniami terapeutycznymi a 1 osobę uwolniono od przemocy w ramach podjętych działań interwencyjnych, polegających na eksmisji z lokalu mieszkalnego członka rodziny stosującego przemoc.

Podstawowymi formami pomocy były prowadzone przez:

- prawnika - porady prawne, konsultacje prawne, działania informacyjne - dla 42 osób,
- psychologa - poradnictwo profilaktyczne, sesje konsultacyjno-diagnostyczne, terapia indywidualna, małżeńska i rodzinna, sesje warsztatowo-treningowe, sesje psychoedukacyjne – dla 203 osób.

Ze względu na rodzaj problemu (kryzysu) i jego intensywności, 26 osób było poddanych terapii długotrwałej trwającej powyżej 3 miesięcy, a 177 osób terapii krótkookresowej trwającej do 3 miesięcy (3-4 wizyty).

W 2013 roku w ramach pracy OIK objęto wsparciem 245 osób, w tym 174 kobiety i 71 mężczyzn. Spośród tych osób, 24 osoby zgłosiły potrzebę wsparcia z uwagi na

wystąpienie sytuacji przemocowych. Pozostałe doznały różnych sytuacji kryzysowych wywołanych czynnikami zewnętrznymi (kryzysy rozwojowe - 57, sytuacyjne - 152, traumatyczne - 12). Podstawową formą pomocy ośrodka interwencji kryzysowej była pomoc udzielana przez psychologa i prawnika. Psycholog koncentrował się na wsparciu profilaktycznym, prowadził sesje konsultacyjno-diagnostyczne, terapię indywidualną, małżeńską i rodzinną, sesje warsztatowo-treningowe, sesje psychoedukacyjne. Prawnik udzielał wsparcia wyjaśniającego i informacyjnego w różnych sytuacjach życiowych, wspierając psychologa w komplementarnym rozwiązaniu zgłoszonych przypadków.

Zadaniem Ośrodka było udzielanie specjalistycznego wsparcia osobom i rodzinom, które poszukiwały pomocy w rozwiązaniu kryzysów osobistych i rodzinnych powstałych na tle przypadków powstawania przemocy w rodzinie, z powodu różnych sytuacji osobistych oraz wskutek zaniedbań opiekuńczych i wychowawczych rodziców.

W roku 2014 Ośrodek Interwencji Kryzysowej objął wsparciem 30 osób, które doświadczyły przemocy domowej o charakterze psychicznym. W przypadku 6 osób była ona połączona z przemocą fizyczną, a wobec 5 osób połączona z przemocą ekonomiczną. Ofiarami były kobiety, sprawcami zaś mężczyźni. Na rzecz tych osób zrealizowano 115 jednostek pomocowych (porada, konsultacja psychologiczna, terapia psychologiczna).

W ramach prowadzonego poradnictwa rodzinnego Ośrodek Interwencji Kryzysowej udzielił w roku 2014 wsparcia 337 osobom, które zgłosiły się z takimi problemami jak: bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych, nadużywanie alkoholu, kryzysy małżeńskie, rozpad więzi rodzinnych, kryzysy osobiste powstałe na tle ekonomicznym. Problemy te w wielu przypadkach mogły być źródłem rodzenia się procesu przemocy w rodzinie oraz zachowań agresywnych. Po przeprowadzeniu wywiadów i określeniu zakresu pomocy osobom i rodzinom oczekującym wsparcia, stosowano następujące działania pomocowe: psychoedukację, poradnictwo prawne, poradnictwo w zakresie możliwości pomocy ze strony innych instytucji, terapię indywidualną, terapię małżeńską, terapię rodzinną, sesje warsztatowe, treningi interpersonalne, sesje konsultacyjne i diagnostyczne. Zrealizowano 1184 jednostki pomocowe.

4. Rodzaje kryzysów

Współcześnie wyróżnia się następujące rodzaje kryzysów dotyczących człowieka:
- **Kryzysy rozwojowe** zwane również kryzysami normatywnymi, albo kryzysami przemiany, to w pewnym sensie "fizjologiczne" zdarzenia, punkty przechodzenia z jednego etapu rozwoju jednostki, czy też jakiegoś szerszego systemu społecznego, związane z koniecznością

wydatkowania większej ilości energii, trudu, konfrontowania się z pytaniami powstającymi w momencie kiedy stary porządek, "*ancient regime*" organizmu, zaczyna się rozpadać, a człowiek nie widzi jeszcze tego, co może go zastąpić. Stan ten cechuje się zazwyczaj nasileniem konfliktów intrapsychoicznych i interpersonalnych, trudnościami w poznawczym opanowaniu sytuacji, obecnością dyskomfortowych reakcji emocjonalnych, wśród których wydaje się dominować niepewność, poczucie zagrożenia, ale i nadzieja w stosunku do tego, co nadchodzi oraz żal, nostalgia, poczucie utraty wobec tego co bezpowrotnie musi odejść.

- **Kryzisy sytuacyjne** pojawiają się wówczas, gdy człowiek spotyka się z niecodziennym, wychodzącym poza zwykle jego doświadczenie, zdarzeniem, z którym nie jest w stanie sobie poradzić, ani nie jest w stanie kontrolować rozwoju sytuacji. Kryzisy sytuacyjne mogą być następstwem takich traumatycznych wydarzeń, jak doświadczenie przemocy, przemocy seksualnej, porwania, utraty pracy, nieoczekiwanego kalectwa, poważnej choroby, wypadku, śmierci bliskiej osoby. Kluczem odróżniającym kryzisy sytuacyjne od innych są takie cechy wydarzenia wywołującego, jak nieprzewidywalność, nagłość, szokujący charakter, intensywność i katastroficzość.

- **Kryzisy egzystencjalne** to jeszcze jedna kategoria, która według Brammera /1985/ odnosi się do wewnętrznych konfliktów i lęków towarzyszących podstawowym ludzkim tematom takim, jak cel i sens życia, odpowiedzialność, zależność - niezależność, wolność, zaangażowanie. Mogą wiązać się z konstatacją, że oto został zaprzepaszczonej jakiś ważny okres w życiu, w którym powinno się podjąć ważne decyzje, zaangażować się w coś naprawdę ważnego, wywiązać z podjętych zobowiązań, nie zawieść zaufania itp.

2. 4. 3. Rozwój i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy

Osoby doznające przemocy potrzebują zazwyczaj pomocy różnych służb, instytucji i organizacji, które poprzez zatrudnionych specjalistów oferują pomoc psychologiczną, prawną, materialną, socjalną, medyczną, a także inne wsparcie na miarę potrzeb. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi służbami, instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom doświadczającym przemocy, a co za tym idzie tworzenie lokalnych zespołów, koalicji oraz rozwój tych służb w kierunku poszerzania swoich kompetencji, zadań oraz swojej oferty. Zadaniem służb jest również przeciwdziałanie zjawisku przemocy poprzez prowadzenie działań profilaktycznych oraz realizację różnych programów i projektów skierowanych do osób zagrożonych przemocą

domową. Czynnikiem, które zwiększają skuteczność pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, świadczonej przez różne służby są:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów, która jest niezwykle pomocna w ewentualnym postępowaniu karnym przeciwko sprawcy.

Na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonuje rozwinięta baza instytucjonalna, która świadczy różnorodne wsparcie osobom zagrożonych oraz pokrzywdzonym zjawiskiem przemocy. Służby, które w zakresie swoich kompetencji wykonują takie zadanie to:

- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Komenda Powiatowa Policji
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura Rejonowa
- NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Ośrodki Zdrowia
- Punkty konsultacyjno-informacyjne
- Szkoły
- Urzędy Gmin

Instytucje i służby, które spełniają najważniejszą rolę w systemie przeciwdziałania przemocy i pomocy osobom doświadczającym przemocy to przede wszystkim:

Ośrodek Pomocy Społecznej

Na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonuje 10 Ośrodków Pomocy Społecznej, które zapewniają realizację zadań poszczególnych gmin w zakresie pomocy społecznej. Należą do nich Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obsługujący miasto Kraśnik, Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej obsługujące Miasta i Gminy Anopol i Urzędów oraz 7 ośrodków pomocy społecznej na terenie pozostałych gmin powiatu kraśnickiego. Zjawisko przemocy w rodzinie nie tylko spełnia wymogi kryteriów trudnej sytuacji życiowej, z których wynika obowiązek interwencji i wsparcia ze strony pomocy społecznej, ale także jest wymienione wprost wśród sytuacji, z powodu których pomoc społeczna jest zobowiązana podejmować działania. Bezpośrednią pomocą rodzinom, w których występuje przemoc bądź w przypadkach jej podejrzenia, zajmują się pracownicy socjalni. Pomoc może być świadczona w formie niepieniężnej (np. praca socjalna, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne) i pieniężnej (różnego rodzaju zasiłki). Pracownicy socjalni diagnozują sytuację osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, udzielają kompleksowej informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności: psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ponadto w przypadku konieczności udzielenia schronienia osobom dotkniętym przemocą podejmują działania w celu zapewnienia pobytu w całodobowej placówce tj. w Centrum Interwencji Kryzysowej. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jak również Rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” obliguje Ośrodek Pomocy Społecznej do podejmowania interwencji w środowisku w oparciu o tą procedurę. Rozpoczęcie procedury „NK” umożliwi kompleksowe udzielenie pomocy poprzez pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i działające w jego ramach grupy robocze, w których każdorazowo uczestniczą pracownicy socjalni.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Każda gmina ma obowiązek powołać Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 1286 z późn. zm.), w składzie zatwierdzonym zarządzeniem Wójta w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania takiej Gminnej Komisji to w szczególności:

1) Podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym dokonywanie analizy potrzeb w tym zakresie.

2) Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią,
- motywowanie i zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- kierowanie do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu,
- kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie,
- kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne,
- inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesienie pomocy osobom z problemem alkoholowym i problemem przemocy,
- inicjowanie i organizacja szkoleń, debat i konferencji w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,
- organizowanie pomocy dzieciom ze środowisk zagrożonych marginalizacją, ze szczególnym uwzględnieniem problemów alkoholowych.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy:

- inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
- inicjowanie i prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej,
- podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci i młodzieży,
- wspieranie realizacji pozalekcyjnych programów sportowych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4) Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu:

- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,

- podejmowanie działań wobec firm prowadzących reklamę napojów alkoholowych w sposób niezgodny z przepisami,
- podejmowanie działań informacyjnych i profilaktycznych skierowanych do kierowców pojazdów mechanicznych,
- prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

5) Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie:

- organizacja i współorganizacja szkoleń, debat, konferencji i imprez profilaktycznych,
- prowadzenie działań o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania i usuwania skutków problemów uzależnień i przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny

W każdej gminie powiatu kraśnickiego funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy, w skład którego wchodzi przedstawiciele różnych instytucji, z którymi burmistrzowie miast, wójtowie gmin, zawarli porozumienie o współpracy. Obsługę formalno–techniczną zapewniają OPS-y na terenie danej gminy. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego to:

1. Integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.
2. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na danym terenie.
3. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
4. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.
5. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
6. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W ramach zespołu tworzone są również grupy robocze w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, według procedury Niebieskiej Karty. Dokonują analizy sytuacji rodzinnej – wypełniając formularz NK–C, z osobą wobec której istnieje podejrzenie doznania przemocy oraz formularz NK–D, z osobą wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. W skład grupy roboczej wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia,

kuratorzy sądowi i inni specjaliści, przedstawiciele innych podmiotów, którzy wypełniają na rzecz zgłoszonej rodziny/osoby czynności służbowe, zawodowe lub statutowe. Dane statystyczne zgromadzone przez OPS i zespoły interdyscyplinarne przedstawiają się następująco:

	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin wobec, których wszczęto procedurę Niebieska Karta	Urzędów - 1	Trzydnik Duży - 6 Zakrzówek - 2 Urzędów - 18	Trzydnik Duży - 12 Zakrzówek - 12 Urzędów - 23	Trzydnik Duży - 24 Zakrzówek - 38 Dzierzkowice - 26
Liczba rodzin z dziećmi wobec, których wszczęto procedurę Niebieska Karta	M. Kraśnik - 1	Trzydnik Duży - 4 Miasto Kraśnik - 27 Zakrzówek - 1 Dzierzkowice - 8 Annopol - 16	Trzydnik Duży - 7 Miasto Kraśnik - 37 Zakrzówek - 8 Dzierzkowice - 13 Annopol - 17	Trzydnik Duży - 7 Miasto Kraśnik - 156 Zakrzówek - 15 Dzierzkowice - 13 Annopol - 37
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	Trzydnik Duży - 2	Trzydnik Duży - 4	Trzydnik Duży - 4	Trzydnik Duży - 4
Liczba utworzonych grup roboczych		Trzydnik Duży - 6 Annopol - 34	Trzydnik Duży - 10 Annopol - 39	Trzydnik Duży - 26 Annopol - 72

Wobec osób, co których istniało podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie podejmowano następujące działania:

- spotkania z osobami, co do których istniało podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie – diagnoza sytuacji – Niebieska Karta C,
- udostępnienie formularza – Niebieska Karta B – pouczenie osób dotkniętych przemocą, zawierających informacje o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy,
- wskazywanie miejsc, gdzie istnieje możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej, prawnej, poradnictwa medycznego, zawodowego i rodzinnego,
- udzielanie informacji o warunkach korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej,
- objęcie dzieci i młodzieży z rodzin, w których pojawiło się podejrzenie o stosowanej przemocy, szczególną uwaga i troską przez szkolnych pedagogów i wychowawców.

Wobec osób, co do których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie podejmowano następujące działania:

- diagnoza sytuacji podczas spotkania z taką osobą – Niebieska Karta D,
- wskazanie możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej, wskazanie dostępnych miejsc,
- motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych organizowanych przez PCPR w Kraśniku, informowanie o aspektach odpowiedzialności karnej w przypadku stosowania przemocy,
- rozmowy z osobami, u których przemoc wynikała z nadużywania alkoholu i motywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego oraz składania wniosków do GKRPA o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkohol,
- w przypadku osób, u których Sąd orzekł nadzór kuratora, nawiązywano systematyczny kontakt z danym kuratorem,
- w przypadkach, których zachowanie sprawcy nosiło znamiona przestępstwa powiadamiano prokuraturę,

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Na terenie powiatu kraśnickiego działalność prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który udziela pomocy prawnej psychologicznej dla osób doznających przemocy w rodzinie w formie porad, konsultacji, terapii krótko i długoterminowej. Ośrodek funkcjonował dotychczas w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku, ale prowadzone są działania aby wyodrębnić go jako samodzielną jednostkę budżetową. W ramach pomocy ofiarom przemocy OIK współpracuje z Sądem Rejonowym w Kraśniku, Zespołem Służb Kuratorskich, Prokuraturą Rejonową, Komendą Powiatową Policji, Ośrodkami Pomocy Społecznej w powiecie. Liczba osób doświadczających przemocy domowej, którym udzielono pomocy w OIK:

2010	2011	2012	2013	2014
17 os.	18 os.	14 os.	24 os.	30 os.

Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku

W systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom doznającym przemocy, policja ma do odegrania niezmiernie ważną rolę. Od skuteczności policyjnych interwencji domowych zależy, czy ofiara przemocy zwróci się po pomoc do specjalistycznych

placówek oraz czy sprawca zaprzestanie stosowania przemocy. Podczas interwencji domowych policja podejmuje działania zarówno wobec sprawcy jak i ofiary przemocy. Jest to bardzo trudne, zwłaszcza w sytuacjach ostrej przemocy, gdy policjant skupia całą uwagę na powstrzymaniu sprawcy i nie ma możliwości jednocześnie prowadzić rozmowy z ofiarą przemocy czy założyć „Niebieską Kartę”.

Zasadnym jest więc kontynuowanie działań, polegających na udziale pracowników służb społecznych razem z policją w interwencjach domowych. Zadaniem tych osób jest nawiązanie kontaktu z osobą doznającą przemocy w rodzinie, podjęcie stosownych do okoliczności działań interwencyjnych oraz wskazanie możliwości dalszego skorzystania z pomocy i wsparcia odpowiednich służb i placówek w mieście. W tym samym czasie policja może się skoncentrować na działaniach interwencyjnych wobec sprawcy przemocy i uruchomieniu procedury „Niebieskiej Karty”. W wielu przypadkach dzięki temu, że podczas interwencji domowej wypełniana jest „Niebieska Karta”, ofiary przemocy podejmują działania mające na celu m. in. ukaranie sprawcy za jego zachowania.

Mając na uwadze systematyczną edukację środowiska lokalnego Policja przeprowadziła różne akcje edukacyjne na terenie powiatu. W Annopolu Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku zorganizowała debatę społeczną dotyczącą problematyki przemocy w rodzinie. Celem debaty było zwrócenie uwagi na występowanie przemocy jako siły niszczącej rodziny i relacje międzyludzkie. W debacie wzięli udział członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku, Komisariatu Policji w Annopolu, przedstawiciele OPS na terenie powiatu kraśnickiego, przedstawiciele PCPR w Kraśniku, kuratorzy społeczni Sądu w Kraśniku, przedstawiciele oświaty MSZ.

Sąd Rejonowy w Kraśniku

Sąd Rejonowy w Kraśniku w kwestii przemocy w rodzinie za czyn z artykułu 207 §1 kk skazał łącznie w okresie 2010-2014 - 395 osób, w tym w 2010 r. – 61 osób, w 2011 r. – 68 osób, w 2012 r. - 78 osób, w 2014 r. – 110 osób. Analizując te dane można stwierdzić, że z roku na rok liczba osób skazanych za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – znacząco wzrosła.

2. 4. 4. Wsparcie dla ofiar przemocy

Problem przemocy w rodzinie jest niezwykle trudny, ponieważ u jego podstaw leży więź rodzinna i fundamentalna zależność uczuć i wartości. Osoby doznające przemocy często nie chcą się przyznać do swoich problemów, tym samym odrzucają wszelkie możliwe wsparcie. Długotrwałe pozostawanie ofiary przemocy w traumatycznych warunkach kształtuje jej funkcjonowanie w sposób niezrozumiały dla otoczenia, i często odbierane jest jako niekonsekwentne, a nawet nieracjonalne. Wszelkie działania prowadzone w kierunku upowszechnienia tego problemu zwiększają świadomość społeczną i sprawiają, że jest to sprawa coraz mniej wstydliva. Wpływa to także na ujawnianie przypadków przemocy i umożliwia dotarcie z pomocą dla osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby doznające przemocy w rodzinie posiadają cechy, które niekorzystnie wpływają na funkcjonowania człowieka w społeczeństwie. Są to zazwyczaj niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania siebie. Osoby doznające przemocy przeżywają silne poczucie winy związane z przypisywaniem sobie odpowiedzialności za akty przemocy, są przekonane, że to ich działanie spowodowało przemoc. Postrzegają siebie jako osoby, które nie mają żadnej kontroli nad własnym życiem i otoczeniem, często doświadczają też głębokiej i trwałej nieufności wobec innych. Powtarzająca się intensywnie przemoc, która zagraża życiu powoduje, że ofiary są w stanie analizować tylko aktualną sytuację. Cały wysiłek skupiają na przetrwaniu, a nie na poszukiwaniu długofalowych rozwiązań problemu. Pojawiają się u nich obawy, że ujawnienie przemocy może zagrozić ich życiu. Osoby doświadczające przemocy nie widzą możliwości zmiany istniejącego stanu rzeczy, a jeśli takowe się pojawiają, nisko oceniają szanse ich realizacji. Przeprowadzone badania potwierdzają, że ofiary przemocy w rodzinie zgłaszają się po pomoc dopiero wtedy, gdy ich problemy przybierają niezwykle poważny charakter. Osoba doznająca przemocy zostaje pozbawiona ważnej cechy czyli decyzyjności, co skutkuje często wycofywaniem się ofiary z postępowań prawnych. Pomaganie ofiarom przemocy należy traktować jako działanie zmierzające do odbudowania ich osobistej mocy. Efektywność pomocy ofiarom można mierzyć poprzez ich zmiany wewnętrzne, które warunkują skuteczne, konstruktywne działanie i pożądane zmiany życiowe. Wśród celów pomocy ofiarom przemocy w rodzinie powinno się znaleźć zapewnienie bezpieczeństwa oraz odbudowanie poczucia mocy osobistej. Osoby udzielające pomocy powinny posiadać wiedzę na temat psychologicznego wpływu zdarzeń

traumatycznych, oferować wsparcie praktyczne, społeczne i emocjonalne¹. Posiadanie takiej wiedzy i umiejętności przez pomagające osoby jest warunkiem skutecznego działania. Ogólnopolskie badania dotyczące opinii na temat przemocy w rodzinie a dokładnie osób, które zawodowo związane są z tym problemem, większość respondentów za najbardziej pożądaną formę pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie uznało terapię. Pomoc udzielana dorosłej ofierze przemocy winna być wieloetapowa, dostosowana do przebiegu terapii i oceny zagrożeń. Prawidłowo udzielana pomoc powinna obejmować:

- uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”,
- powołanie zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej,
- terapię, przywracającą decyzyjność osobie doświadczającej przemocy, która powinna zawierać wstępne przedstawienie perspektyw prawnych wyjścia z sytuacji przemocy,
- gromadzenie dowodów,
- w przypadku problemu alkoholowego, uruchomienie działań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zaopiekowanie się ofiarą przemocy w toku postępowań prawnych.

Osoba doznająca przemocy w rodzinie potrzebuje wsparcia, pomocy i zrozumienia. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zdrowotnego oraz rodzinnego,
- interwencji kryzysowej i wsparcia, ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazem kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania².

¹ J. Polanowski, *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Prawo i praktyka*, PARPA, Warszawa 2008, s. 90.

² art. 3 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Z danych uzyskanych z instytucji działających na terenie powiatu kraśnickiego wynika, że ilość sporządzonych Niebieskich Kart z roku na rok wzrasta. Prezentuje to poniższa tabela:

Tabela: Liczba sporządzonych Niebieskich Kart w latach 2008 – 2014 w powiecie kraśnickim

Rok	Ilość Niebieskich Kart	Instytucja sporządzająca NK
2008	178	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
2009	177	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
2010	63	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
2011	64	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
2012	78	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
2013	136	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
2014	444	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku

W Kraśniku w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej z siedzibą przy ul. Sikorskiego 19. Ośrodek udziela pomocy psychologicznej i prawnej dla osób doświadczających różnych form przemocy. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące wsparcia oferowanego dla osób, które zgłosiły się po pomoc do OIK w Kraśniku:

Tabela: Rodzaj udzielonego wsparcia dla osób doznających przemocy przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kraśniku

Rok	Poradnictwo prawne	Poradnictwo psychologiczne
2011	2 osoby	18 osób
2012	43 osoby	14 osób
2013	19 osób	24 osoby
2014	49 osób	30osób

Osoby doświadczające przemocy mogą liczyć na wsparcie oferowane przez instytucje pomocy społecznej, które świadczą poradnictwo socjalne, psychologiczne, prawne i rodzinne. Pracownicy socjalni po przeprowadzonym wywiadzie z osobą dotkniętą przemocą opracowują plan pomocy dla takiej osoby uwzględniając dostępne wsparcie oferowane lokalnie, a przypadku zagrożenia życia i zdrowia takiej osoby korzystają z pomocy instytucji zapewniających potrzebne wsparcie. W przypadku konieczności zapewnienia osobie doznającej przemocy w rodzinie schronienia, instytucje zmuszone są korzystać z oferty ośrodków znajdujących się poza powiatem kraśnickim. Niestety na terenie naszego powiatu brak jest całodobowej instytucjonalnej formy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Funkcjonujący w Kraśniku Ośrodek Interwencji Kryzysowej również nie posiada miejsc

hotelowych umożliwiającą udzielenie schronienia takiej osobie czy rodzinie. Matki z dziećmi doświadczające przemocy umieszczane są zazwyczaj w Domu Samotnej Matki w Poniatowej, w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia w Tyszowcach czy w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie. Pracownicy socjalni w sytuacjach kryzysowych wymagających natychmiastowej interwencji poszukują wolnych miejsc dla ofiar przemocy w ośrodkach na terenie całego województwa lubelskiego. Ośrodki pomocy społecznej w ramach realizacji zadań statutowych mogą pokryć koszty pobytu osoby w takim ośrodku, ale warunkiem koniecznym jest spełnienie kryteriów do uzyskania pomocy socjalnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Według danych statystycznych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego liczba osób, rodzin, które uzyskały różne formy wsparcia z powodu występowania przemocy w rodzinie, stale się zwiększa. Prezentują to poniższe zestawienia roczne.

Tabela: Liczba osób, rodzin, które uzyskały wsparcie z powodu występowania przemocy w rodzinie

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	3	15
2011	5	18
2012	52	147
2013	80	254
2014	221	663

Tabela: Liczba osób, rodzin, które zostały skierowane do ośrodków całodobowych dla ofiar przemocy w rodzinie (Dom Samotnej Matki, Specjalistyczny Ośrodek dla ofiar przemocy i inne)

Rok	Liczba osób	Liczba osób w rodzinach
2010	0	0
2011	1	5
2012	1	4
2013	0	0
2014	3	4

Tabela: Liczba osób, rodzin które uzyskały wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego (prawne, psychologiczne, rodzinne) oferowanego przez ośrodki pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	61	206
2011	267	904
2012	100	239
2013	93	281
2014	200	548

Tabela: Liczba osób, rodzin, które uzyskały wsparcie w formie interwencji kryzysowej za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	3	9
2011	1	2
2012	2	2
2013	1	4
2014	3	9

Istotne znaczenie w realizacji ochrony osób doznających przemocy w rodzinie ma prawno-karna odpowiedzialność sprawców przemocy, w tym izolacja od ofiary. Dlatego też w ramach działań skierowanych na ochronę i wsparcie ofiar przemocy należy wskazać na środki stosowane wobec sprawców przemocy, zmierzające do ich izolacji od rodziny. Znowelizowane przepisy ustawy rozszerzają katalog sankcji wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie. Mogą być one stosowane przez policję, prokuraturę i sądy w celu zapewnienia skuteczniejszej ochrony ofiar przemocy. Dokonano zmian kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego, poprzez wprowadzenie nowych środków karnych, zmierzających do izolacji sprawców przemocy od rodziny tj.: zakazu zbliżania się do określonych osób oraz nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Wprowadzono także nowe uregulowanie części rozwiązań w zakresie środków probacyjnych (warunkowe umorzenie postępowania, zawieszenie wykonania kary). Na etapie postępowania przygotowawczego prokurator z urzędu lub na wniosek policji może nakazać oskarżonemu o przestępstwo z użyciem przemocy opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Warunkiem jego zastosowania musi być uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy lub groził jego popełnieniem. Osoba dotknięta przemocą może również żądać od sądu, aby zobowiązał do opuszczenia mieszkania członka rodziny, który swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy, czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie. Sąd rozpoznaje taką sprawę w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Postanowienie zapada po przeprowadzeniu rozprawy, która powinna odbyć się w terminie miesiąca od dnia wpłynięcia wniosku.

2. 4. 5. Działania wobec sprawców przemocy

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny być również nakierowane na pomoc osobie stosującej przemoc względem członków rodziny. Oprócz działań mających na celu nie wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ukaranie sprawców podejmowanych przez policję, prokuraturę i sądy, powinny one koncentrować się na inicjatywach zmierzających do zmiany postaw i zachowań sprawców poprzez programy korekcyjno-edukacyjne i terapię psychologiczną.

Zadania służb pomocy społecznej wobec sprawców przemocy regulowane są przez:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 1390),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparci dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2016.

Do zadań gminy realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: prowadzenie zespołów interdyscyplinarnych, które inicjują działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego były to głównie:

- motywowanie i kierowanie sprawców do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- kierowanie na terapię do ośrodków leczenia uzależnień,
- kierowanie do punktów konsultacyjnych działających przy gminach,
- kierowanie do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- wypełnienie ze sprawcą przemocy „Niebieskiej karty” część D,
- prowadzenie rozmów i pracy socjalnej ze sprawcami,
- zawiadomienie prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Uzupełnieniem tego działań gmin są inicjatywy podejmowane na szczeblach powiatu. Do zadań własnych powiatu należy między innymi opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Powiatom przypisana została również realizacja zadań z zakresu administracji rządowej takich jak opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku realizuje od 2011 roku Powiatowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program jest przeznaczony dla sprawców:

- skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych,

- skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- sprawców przemocy uczestniczących w terapii uzależnienia od alkoholu,
- sprawców przemocy zgłaszających się do uczestnictwa w programie w wyniku innych okoliczności - w szczególności osobistej decyzji podejmowanej w związku z kontaktem z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy.

Natomiast programu nie mogą realizować osoby chore psychicznie, uzależnione od alkoholu lub środków psychoaktywnych, które nie przeszły podstawowego programu leczenia uzależnienia i osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi.

Do programu zgłaszają się głównie sprawcy karani wyrokami sądu. Zazwyczaj pierwszy wyrok jest orzekany w zawieszeniu i sprawca powraca do środowiska, gdzie stosował przemoc. Oczekiwania, że wyrok spowoduje zatrzymanie zachowań przemocowych jest błędem. Sprawca nie posiada umiejętności zmiany swoich zachowań, zazwyczaj jest wytrenowany w stosowaniu zachowań określanych jako nadużycia wobec innych, częstokroć powiela wzorce zachowań swoich rodziców. Wzmocnieniem dla destrukcyjnych zachowań są przekonania sprawców o bezkarności. O ile nie zostaną oni poddani pracy korekcyjnej, nie będą w stanie zmienić schematu zachowań. Praca skierowana na zmianę zachowania sprawcy jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar przemocy, które zwracając się o pomoc oczekują szeroko pojętej ochrony, której istotnym elementem jest zmiana zachowań sprawcy. Podstawą pracy ze sprawcą przemocy jest diagnoza jego obszaru problemowego, więc używania przez niego przemocy i w konsekwencji pomoc w zaprzestaniu jej stosowania. Program dla osób stosujących przemoc w rodzinie ma charakter edukacyjno-korekcyjny. Koncentruje się na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz na wyposażeniu uczestników w umiejętności niestosowania przemocy, treningu umiejętności społecznych, asertywność oraz nauce konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego.

Program na terenie powiatu prowadzony był przez dwie osoby ze względu na wysoki poziom zaprzeczania i manipulacji ze strony uczestników. Mają one przygotowanie do pracy korekcyjno-edukacyjnej wymagane przepisami określonymi w w/w rozporządzeniu.

Celem programu jest:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- uświadomienie czym jest przemoc,

- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- uzyskanie świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającego użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez użycia przemocy,
- nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie i uczenie się korzystania z pomocy innych,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie - nauka umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Do końca 2015 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku zrealizowało 9 edycji programu. Zajęcia w poszczególnej edycji trwały przez okres co najmniej 3 miesięcy. Każda obejmowała minimum 60 godzin zajęć tak grupowych jak i indywidualnych.

Osoby objęte programem korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2011-2015

Liczba osób	2011	2012	2013	2014	2015
skierowanych	11	24	42	48	59
uczęszczających	8	12	27	26	29
Ukończyło	0	5	12	11	13

Z roku na rok widać zwiększone zainteresowanie udziałem w programie. Szczególnie kuratorzy sądowi i pracownicy zespołów interdyscyplinarnych zgłaszają corocznie kolejne osoby oraz monitorują ich udział w programie.

3. ANALIZA STRATEGICZNA

3. 1. Obszar strategiczny 1: Profilaktyka oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none">- Działania profilaktyczne w szkołach, świetlicach socjoterapeutycznych,- Zaplecze pomocowe na terenie powiatu (PCPR, OPS, O IK, Poradnia Rodzinna, Ośrodek Terapii Uzależnień),- Baza lokalowa do stworzenia punktów konsultacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy- Działalność organizacji pozarządowych w zakresie kultury spędzania czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none">- Niespójny system współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi- Brak środków finansowych na realizację działań profilaktycznych,- Ograniczona ilość specjalistów na terenie powiatu (pedagog, psycholog, psychiatra, seksuolog dziecięcy),- Niskie kompetencje zawodowe pracowników służb i instytucji realizujących pomoc w zakresie przemocy,- Brak materiałów informacyjnych o usługach pomocowych w zakresie przemocy na terenie powiatu,- Brak medialnego nagłośnienia działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,- Brak miejsc hostelowych dla ofiar przemocy
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none">- Podniesienie świadomości społecznej społeczności lokalnej z zakresu przemocy w rodzinie- Udostępnienie materiałów informacyjno – edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie- Zwiększenie kompetencji z zakresu przemocy wśród specjalistów,- Usystematyzowanie współpracy instytucji pomocowych na rzecz ofiar przemocy w rodzinie,- Upowszechnianie dobrych praktyk z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none">- Niewystarczające środki finansowe,- Mała dostępność do atrakcyjnych form z zakresu profilaktyki przemocy wśród dzieci i młodzieży (spektakle profilaktyczne, muzyczne, warsztaty, spotkania ze specjalistami),- Brak alternatyw do konstruktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,

3.2. Obszar strategiczny 2: Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> - dobra znajomość potrzeb społeczeństwa lokalnego w zakresie pomocy psychologicznej; - wielość form wsparcia; - pozytywne nastawienie środowiska życia ludzi (szkoła, dom) na rozwiązywanie powstałych stanów kryzysowych; - odpowiednio przygotowana kadra psychologów i prawników; - otwartość na tworzenie inicjatyw społecznych służących pomocą ludziom w kryzysie 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający poziom świadomości społeczności lokalnej w zakresie ochrony zdrowia psychicznego; - brak dokładnego rozpoznania w środowisku lokalnym zapotrzebowania na interwencję kryzysową; - niewystarczające środki finansowe na terenie powiatu przeznaczane na finansowanie interwencji kryzysowej ; - brak możliwości zastosowania pełnej oferty wsparcia w sytuacjach kryzysowych; - brak profesjonalnie zorganizowanego Ośrodka Interwencji Kryzysowej
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost postaw społecznych nastawionych na obronę przed konsekwencjami sytuacji kryzysowych; - wsparcie inicjatyw służb pomocy społecznej w zakresie pomocy osobom doznającym sytuacji kryzysowych ; - wzrost umiejętności poszukiwania ; - usprawnienie przepływu komunikacji pomiędzy środowiskiem lokalnym a placówkami i jednostkami zajmującymi się rozwiązywaniem sytuacji kryzysowych; - wzrost programów pomocowych dla osób poszkodowanych przemocą domową . 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost poziomu ubóstwa, bezrobocia, patologii społecznych - ograniczony w czasie dostęp do pomocy specjalistycznej ; - brak środków finansowych na realizację programów prozdrowotnych i zatrzymanie promocji zdrowia psychicznego w sferze projektu; - wydłużenie w czasie realizacji projektu zorganizowanie profesjonalnie działającego Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

3.3. Obszar strategiczny 3: Rozwój i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocą

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Dobrze rozwinięta baza służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak całodobowej pomocy w zakresie interwencji kryzysowej. - Brak miejsc hostelowych dla osób

<ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych na terenach gmin powiatu kraśnickiego. - Podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. - Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego. - Rozwój współpracy pomiędzy służbami i instytucjami w zakresie wymiany informacji i interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy domowej. 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczających przemocy w rodzinie. - Zbyt słabo rozwinięta współpraca służb i instytucji w zakresie udzielenia pomocy interdyscyplinarnej osobie, rodzinie, która doświadczyła przemocy domowej. - Brak kompleksowych rozwiązań problemów przemocy w rodzinie. - Słaba wymiana informacji pomiędzy służbami i instytucjami w zakresie występowania przypadków przemocy domowej. - Brak konsekwentnego działania wśród osób doświadczających przemocy. - Zbyt mało środków finansowych na poprawę skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Wzrastająca liczba programów pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. - Coraz szersza oferta form wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z terenu powiatu kraśnickiego. - Bezpłatne szkolenia dla kadr służb i instytucji realizowane przez instytucje wyższego rzędu. - Powstanie lokalnego modelu współpracy i utworzenie sieci współpracy na rzecz pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem w tym osobom doświadczającym przemocy domowej. - Rozwój interwencji kryzysowej na terenie powiatu kraśnickiego. - Możliwość pozyskania środków unijnych na działania pomocowe dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak środków finansowych na rozwój infrastruktury niezbędnej do zabezpieczenia potrzeb osób dotkniętych zjawiskiem przemocy. - Brak nowych organizacji pozarządowych zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie. - Częste zmiany osób na stanowiskach kierowniczych służb i instytucji zajmujących się świadczeniem pomocy osobom dotkniętym przemocą. - Zbyt niskie zrozumienie potrzeby współpracy służb i instytucji z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju form pomocy osobom dotkniętym przemocą.

3. 4. Obszar strategiczny 4: Wsparcie dla ofiar przemocy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie na terenie powiatu kraśnickiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej oferującej 	<ul style="list-style-type: none"> - Zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości oraz utrwalone i podtrzymywane

<p>wsparcie prawne i psychologiczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wysoki poziom posiadanych kompetencji kadry bezpośrednio pracującej z osobami dotkniętymi przemocą. - Dobra współpraca ze służbami, instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie. - Stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie. - Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemoc. 	<p>poprzez mity i stereotypy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zjawisko przemoc silnie powiązane z innymi szkodliwymi zjawiskami: uzależnienia, ubóstwo, brak pracy może być ich skutkiem jak i przyczyną. - Brak pełnej koordynacji działań poszczególnych służ. - Brak miejsc schronienia dla ofiar przemoc. - Bierność świadków przemoc w rodzinie. - Traktowanie problemu przemoc w rodzinie przede wszystkim jako części problemu uzależnień alkoholowych, pozostające poza obszarem oddziaływania zjawiska tzw. „trzeźwej przemoc” - Brak mieszkań chronionych dla ofiar przemoc i przejściowych form schronienia. - Brak w powiecie całodobowego Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemoc.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Integrowanie i koordynowanie działań w środowiskach lokalnych przez zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz rozwiązywanie problemów poszczególnych rodzin przez grupy robocze. - Zmiana przepisów karnych umożliwiające odizolowanie sprawców od ofiar przemoc. - Możliwość utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej funkcjonującego jak odrębna całodobowa jednostka pomocy społecznej. - Wzrost świadomości społecznej na temat 	<ul style="list-style-type: none"> - Negatywne wzorce zachowań społecznych przejmowane przez młodsze pokolenia. - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach. - Problemy alkoholowe członków rodzin. - Rozciągnięte w czasie postępowania sądowe w sprawach o stosowanie przemoc. - Brak reakcji mieszkańców na przypadki przemoc w rodzinie, uwagi na brak wiedzy o instytucjach zajmujących się problemem przemoc czy funkcjonującymi w społeczeństwie stereotypami

<p>skutków i konsekwencji przemocy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oferta szkoleniowa dostosowana do potrzeb osób zawodowo i społecznie wspierających rodziny w kryzysie. 	
--	--

3. 5. Obszar strategiczny 5: Działania wobec sprawców przemocy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej, - świadomość rangi problemu, - stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” przez policję i pomoc społeczną, - znajomość potrzeb społeczeństwa lokalnego w zakresie pomocy sprawcom przemocy, - dobra współpraca instytucji w zakresie pracy ze sprawcami przemocy, - odpowiednio przygotowana kadra do pracy ze sprawcami przemocy, - doświadczenie w prowadzeniu programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający poziom świadomości społeczności lokalnej w zakresie konieczności podjęcia działań pomocowych wobec sprawców, - utrwalone w społeczeństwie mity i stereotypy, stereotyp osoby stosującej przemoc, - brak wypracowanych i obowiązujących wszystkie podmioty standardów interweniowania i działania wobec sprawców, - niewystarczający przepływ informacji pomiędzy instytucjami, - brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób stosujących przemoc, - brak koordynacji działań różnych służb, - brak dokładnego rozpoznania potrzeb w środowisku lokalnym, - niewystarczające środki finansowe na terenie powiatu przeznaczane na finansowanie działań wobec sprawców, - brak możliwości zastosowania pełnej oferty działań wobec sprawców, - brak ciągłości prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc, - słabe przygotowanie i wiedza z zakresu funkcjonowania osoby stosującej przemoc wśród osób pracujących ze sprawcami, - przewaga działań interwencyjnych wobec

	<p> sprawców nad działaniami pomocowymi czy terapeutycznymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba szkoleń specjalistycznych dla grup zawodowych pracujących ze sprawcami,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - uregulowania prawne w zakresie pracy ze sprawcami przemocy, - wzrost postaw społecznych nastawionych na działania wobec sprawców, - wsparcie inicjatyw służb pomocy społecznej w zakresie pomocy osobom stosującym przemoc, - usprawnienie przepływu komunikacji pomiędzy środowiskiem lokalnym a placówkami i jednostkami zajmującymi się pomocą osobom stosującym przemoc, - wzrost liczby programów pomocowych dla osób stosujących przemoc 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost poziomu ubóstwa, bezrobocia, patologii społecznych, - brak środków finansowych na realizację programów korekcyjno-edukacyjnych, - brak konsekwentnych procedur dotyczących postępowania ze sprawcami przemocy, poczucie bezkarności u tych osób, - niejasne uregulowania prawne, - niepełne wykorzystanie obowiązujących przepisów prawnych, - brak warunków do wykonywania eksmisji wobec sprawców przemocy (brak mieszkań tymczasowych) - ograniczony dostęp do pomocy terapeutycznej dla sprawców,

4. CELE

Misją Powiatowego Programu Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy jest:

Zbudowanie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego oraz ochrony jej ofiar w oparciu o interdyscyplinarną współpracę służb pomocy społecznej i innych instytucji

Priorytety i cele szczegółowe to:

Priorytet 1: Edukacja społeczna i promocja działań w zakresie problematyki przemocy w rodzinie

Cele szczegółowe:

Cel 1.1. Edukacja społeczna, podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy oraz promocja postaw społecznych oraz działań wolnych od przemocy.

Cel 1.2. Utworzenie powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tak aby pomoc udzielana rodzinom doznającym przemocy była skuteczna.

Cel 1.3. Propagowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców i opiekunów.

Cel 1.4. Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Kraśnickiego.

Priorytet 2: Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej zapewniającego kompleksowe wsparcie dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

Cele szczegółowe:

Cel 2.1. Zwiększenie zakresu udzielania pomocy osobom doświadczającym różnych sytuacji kryzysowych.

Cel 2.2. Integracja przedstawicieli instytucji pomocowych

Cel 2.3. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Priorytet 3: Inicjowanie i realizacja działań w celu rozwoju i współpracy służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy na terenie powiatu kraśnickiego.

Cele szczegółowe:

Cel 3.1. Utworzenie powiatowego modelu współpracy na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Cel 3.2. Podniesienie kwalifikacji pracowników służb, instytucji i organizacji pozarządowych świadczącym pomoc i wsparcie osobom doznającym przemocy.

Cel 3.3. Współpraca służb i instytucji z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Priorytet 4: Zapewnienie ochrony, udzielenie i rozwój wsparcia osobom dotkniętym przemocą.

Cele szczegółowe:

Cel 4.1. Zapewnienie i rozszerzenie oferty form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.

Cel 4.2. Wsparcie i ochrona dzieci doświadczających przemocy lub będących świadkami przemocy w rodzinie.

Cel 4.3. Łagodzenie następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel 4.4. Zintegrowanie działań instytucji i służb z terenu powiatu kraśnickiego, które realizują różne formy pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Priorytet 5: Utworzenie skoordynowanego systemu oddziaływań wobec sprawców przemocy

Cele szczegółowe:

Cel 5.1. Objęcie osób stosujących przemoc działaniami korekcyjno-edukacyjnymi

Cel 5.2. Zwiększenie zakresu udzielanej pomocy osobom stosującym przemoc

Cel 5.3. Integracja przedstawicieli instytucji pomocowych

Cel 5.4. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na pomoc osobom stosującym przemoc.

5. PROGRAM DZIAŁANIA

5.1 Priorytet 1: Edukacja społeczna i promocja działań w zakresie problematyki przemocy w rodzinie

Opis i uzasadnienie programu

Podjmowanie działań profilaktycznych powinno być ukierunkowane na wzmocnienie czynników chroniących i ograniczenie czynników ryzyka w środowisku rodzinnym. Potrzeba wdrażania działań profilaktycznych wynika również z poziomu świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i utrwalonych w tym przedmiocie stereotypów.

Najważniejszym i najbardziej istotnym krokiem na drodze do rozwiązania problemu przemocy w rodzinie jest ujawnienie istnienia problemu i dostrzeżenie konieczności zajmowania się nim. Dlatego wymaga to rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga współpracy i współdziałania instytucji zajmujących się pomocą rodzinie i dziecku oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo. Współpraca powinna dotyczyć wszystkich aspektów problemu.

W celu podniesienia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy zostaną przygotowane i przeprowadzone liczne kampanie społeczne na temat przemocy w rodzinie. Ponadto prowadzona będzie promocja postaw społecznych oraz działań wolnych od przemocy mających na celu wzmocnienie opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców i opiekunów.

Dzięki podnoszeniu świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie nastąpi:

- Zmniejszenie liczby zachowań przemocowych.
- Zmiana postaw i zwiększenie wrażliwości mieszkańców wobec przemocy w rodzinie.
- Wzrost efektywności współpracy instytucji działających na rzecz osób doznających przemocy domowej.
- Systematyczna edukacja środowiska lokalnego poprzez przygotowywanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

Cele szczegółowe:

1. Edukacja społeczna, podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy oraz promocja postaw społecznych oraz działań wolnych od przemocy.
2. Utworzenie powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tak aby pomoc udzielana rodzinom doznającym przemocy była skuteczna.
3. Propagowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców i opiekunów.
4. Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Kraśnickiego.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.1. Edukacja społeczna w zakresie problematyki przemocy w rodzinie	Przygotowanie i realizacja kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Cykl kampanii edukacyjno - informacyjnych uwrażliwiających społeczność lokalną na zjawisko przemocy w rodzinie.	PCPR, OPS. Policja, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Ośrodek Uzależnień i Terapii, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, kościoły	2016-2020	- liczba przeprowadzonych kampanii - liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi -liczba osób zaangażowanych w realizację kampanii, - listy obecności	Środki MPiPS, Budżet Powiatu, środki UE
	Opracowanie i upowszechnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie. Umieszczenie informacji na stronach PCPR i Starostwa Powiatowego oraz innych jednostek.	Ulotki i plakaty dot. zapobiegania oraz reagowania na przemoc w rodzinie, opisujące jej negatywne skutki. Opracowanie informatora z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zamieszczenie na stronie internetowej podmiotów odpowiadających za realizację.	PCPR, OPS. Policja, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Ośrodek Uzależnień i Terapii, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, kościoły	2016-2020	- liczba wydanych plakatów -Liczba rozdysponowanych ulotek -liczba instytucji udostępniających na stronie internetowej opracowany informator.	Środki MPiPS, Budżet Powiatu, środki UE
1.2. Utworzenie powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tak aby pomoc udzielana rodzinom doznającym przemocy była skuteczna	Podnoszenie kompetencji zawodowych i umiejętności pracy z osobami doznającymi przemocy i sprawcami przemocy.	Zostaną zorganizowane szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	PCPR, OPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia,, Ośrodek Uzależnień i Terapii, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, kuratorzy,	2016-2020	-Liczba zorganizowanych szkoleń -Liczba przeszkolonych uczestników	Środki MPiPS, Budżet Powiatu, środki UE

	Podnoszenie efektywności działań i współpracy instytucji oraz organizacji świadczących pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.	W ramach działania zostaną zorganizowane spotkania mające na celu wymianę doświadczeń z zakresu rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	PCPR, OPS. Policja, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Ośrodek Uzależnień i Terapii, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2016-2020	- liczba współpracujących ze sobą instytucji pomocowych, - ilość sprządzonych statystyk, analiz na temat zjawiska przemocy domowej, w tym liczba sporządzonych niebieskich kart	Budżet Powiatu
1.3. Propagowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców i opiekunów	Realizowanie i wspieranie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających rodziców i opiekunów w wychowaniu dzieci i młodzieży.	W ramach działania rodziny będą wspierane poprzez: propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowania dzieci, wsparcie rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi, modelowanie właściwych postaw rodzicielskich poprzez stosowanie skutecznych metod wychowawczych.	PCPR, OPS. Policja, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Ośrodek Uzależnień i Terapii, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2016-2020	Liczba spotkań, Liczba uczestników	Środki MPiPS.
1.4. Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Kraśnickiego	Prowadzenie statystyk w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie. Analiza informacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	W ramach działania będą zbierane i analizowane informacje dotyczące wielkość zjawiska i aktów przemocy.	PCPR	2016-2020	Liczba przeprowadzonych działań monitorujących coroczne sprawozdanie z realizacji programu	Budżet PCPR

5.2 Priorytet 2: Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej zapewniającego kompleksowe wsparcie dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

Opis i uzasadnienie programu

W powiecie krańnickim podstawą działania w zakresie interwencji kryzysowej jest zadanie publiczne sformułowane w ustawie o pomocy społecznej oraz zdobyte doświadczenia, które wyraźnie wskazują na konieczność podniesienia skuteczności i zakresu podejmowanych działań.

Konsekwencją takiego poglądu jest potrzeba zorganizowania profesjonalnego Ośrodka Interwencji Kryzysowej, który podejmie całościową, opartą na dorobku nauki, działalność wspierającą osoby i rodziny doświadczające różnych stanów kryzysowych.

Do najważniejszych zadań przyszłego Ośrodka Interwencji Kryzysowej należeć będzie:

- diagnoza sytuacji kryzysowej i w zależności od rozpoznania podjęcie dalszych działań na rzecz osób w kryzysie, by zapewnić im kompleksową pomoc,
- udzielanie poradnictwa specjalistycznego w tym, psychologicznego, prawnego, rodzinnego i socjalnego osobom lub rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, w poradzeniu sobie z traumatycznymi przeżyciami bez względu na posiadany dochód,
- podejmowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie,
- podejmowanie interwencji i udzielanie profesjonalnej pomocy w przypadku przemocy domowej i uruchomienia procedur mających na celu jej powstrzymanie,
- monitorowanie sytuacji rodzinnych, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb na rzecz pomocy i wsparcia,
- oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez działania interdyscyplinarne,
- stała współpraca z instytucjami w zakresie rozwiązywania problemu przemocy i realizacji procedury Niebieskiej Karty,

- udzielanie schronienia dla osób doznających przemocy (hostel), animowanie i prowadzenie grup wsparcia,
- interwencja w nagłych zdarzeniach i przeżyciach traumatycznych związanych z wypadkami komunikacyjnymi, powodziami, pożarami itp.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej winien zostać wyposażony w zasoby lokalowe, finansowe, personalne i kompetencje umożliwiające udzielanie następującej pomocy:

- pomoc psychologiczna – udzielana jest w formie indywidualnej i grupowej. Indywidualna pomoc psychologiczna obejmuje: informację, edukację, wsparcie, terapię krótkoterminową, psychoterapię indywidualną, rodzinną, małżeńską. Grupowe formy pomocy psychologicznej obejmują: psychoedukacyjną grupę wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, program korekcyjno–edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, grupy treningowe nakierowane na uzyskanie różnych umiejętności (radzenia sobie ze stresem, asertywnego zachowania i ochrony siebie, rozwiązywania konfliktów drogą negocjacji, poprawnego i skutecznego porozumiewania się, radzenia sobie z problemami wychowawczymi z dziećmi).
- pomoc prawna – obejmuje udzielanie porad prawnych, edukację prawną oraz pomoc w pisaniu pism procesowych i urzędowych.
- pomoc socjalna – opiera się na rozeznaniu sytuacji rodzinnej, zabezpieczeniu niezbędnych potrzeb socjalnych, szczególnie w sytuacji podejmowania działań prawnych oraz zapewnienia schronienia w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Pomoc ta realizowana jest poprzez szczegółowo wypracowany system współpracy z pracownikami socjalnymi Terenowych Punktów Pomocy Społecznej oraz dalszy monitoring w środowiskach objętych pomocą.
- pomoc interwencyjna – Ośrodek podejmuje interwencje w odpowiedzi na docierające sygnały o przemocy, krzywdzeniu dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Interwencje w zależności od sytuacji, stopnia zagrożenia osób, mają charakter wizyt środowiskowych, rozmów interwencyjnych mających na celu pozyskanie osób do współpracy. Interwencje obejmują również kontakty z instytucjami wymiaru sprawiedliwości (Policja, Prokuratura, Sąd) w celu poparcia spraw klientów, przyspieszenia ich toku itp. W szczególnych sytuacjach ośrodek „z urzędu” podejmuje działania prawne na rzecz klientów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji i bezpieczeństwa dzieci.

- zapewnienie schronienia – Ośrodek zabezpiecza schronienie poprzez zapewnienie miejsca w hostelu.
- poradnictwo specjalistyczne – Ośrodek udziela mieszkańcom powiatu kraśnickiego porad specjalistycznych związanych z rozwiązywaniem problemu przemocy domowej oraz w sytuacjach kryzysowych w formie: osobistej, telefonicznej, internetowej.

Do realizacji sformułowanych zadań niezbędne jest posiadanie przez powiat kraśnicki odpowiedniej infrastruktury OIK, na którą składa się:

- pokój pierwszego kontaktu z klientem będący jednocześnie miejscem pracy pracownika socjalnego;
- poczekalnia z zapleczem sanitarnym;
- gabinet psychologa z lustrem weneckim i urządzeniami nagrywającymi wizję i fonię, przystosowany do zajęć grupowych;
- gabinet drugiego psychologa do terapii indywidualnej/wymiennie z prawnikiem;
- pokój socjalny wyposażony w lodówkę, mikrofalę, czajnik, podstawowe naczynia kuchenne służące osobom przyjmowanym z nagłego kryzysu sytuacyjnego;
- hostel przygotowany na przyjęcie minimum 6 osób z zapleczem kuchennym i sanitariatami.

Cele szczegółowe:

Cel 2.1. Zwiększenie zakresu udzielania pomocy osobom doświadczającym różnych sytuacji kryzysowych.

Cel 2.2. Integracja przedstawicieli instytucji pomocowych

Cel 2.3. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
2.1. Zwiększenie zakresu udzielania pomocy osobom doświadczającym różnych sytuacji kryzysowych.	Projekt inwestycyjno – organizacyjny „Organizacja i funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Kraśniku”	Organizacja jednostki pomocy społecznej wyposażonej w zasoby trwałe, kadre i budżet, która podejmie całościową, opartą na dorobku nauki, działalność wspierającą osoby i rodziny doświadczające różnych stanów kryzysowych.	samorząd powiatowy	2016-2017	Realizacja projektu	środki własne samorządu powiatowego.
2.2. Integracja przedstawicieli instytucji pomocowych	Projekt szkoleniowy "Strategie udzielania pomocy osobie dorosłej doznającej przemocy"	Projekt szkoleniowy "Strategie udzielania pomocy osobie dorosłej doznającej przemocy" zostanie zorganizowane dla 20 osób przedstawicieli różnych służb lokalnych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej.	2017-2018	Realizacja projektu	środki finansowe zewnętrzne w ramach ogłaszanych konkursów i projektów celowych.
2.3. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	Projekt medialny - produkcja filmu informacyjnego „Nie jesteśmy sami” według specjalnie napisanych scenariuszy.	Cykl 4 kampanii informacyjnych uwrażliwiających społeczność lokalną na zjawisko przemocy w rodzinie, obalającej mity i stereotypy na temat przemocy, usprawiedliwiającej jej stosowanie a także propagującej pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.	powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej.	2017-2020	liczba zrealizowanych cykli informacyjnych	środki finansowe zewnętrzne w ramach ogłaszanych konkursów i projektów celowych.

5.3 Priorytet 3: Inicjowanie i realizacja działań w celu rozwoju i współpracy służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy na terenie powiatu kraśnickiego.

Opis i uzasadnienie programu

Obszar strategiczny „Rozwój i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie” jest ważnym obszarem, z uwagi na potencjał lokalowy i zaplecze kadrowe, jakim dysponują służby i instytucje zajmujące się świadczeniem pomocy osobom doświadczającym przemocy. Stanowi on bazę do planowania i realizacji różnych działań na rzecz osób, które doznały przemocy. Praca na rzecz osób pokrzywdzonych zjawiskiem przemocy uświadomiła przedstawicielom służb i instytucji, że konieczne jest budowanie modelu lokalnej współpracy na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników świadczących pomoc i wsparcie osobom doznającym przemocy. Bardzo istotnym jest również nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w celu realizacji wspólnych programów, projektów czy przedsięwzięć na rzecz osób doświadczających przemocy. Realizując powyższe należy skupić się w szczególności na:

- organizowaniu interdyscyplinarnych szkoleń na temat przemocy w rodzinie dla przedstawicieli różnych służb: policjantów, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, sędziów, prokuratorów, pedagogów szkolnych, psychologów, lekarzy, pracowników służby zdrowia itp.,
- budowaniu lokalnych koalicji dla przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierając stosowne porozumienia o współpracy,
- wymianie doświadczeń pomiędzy przedstawicielami różnych służb, diagnozowaniu i monitorowaniu przemocy domowej w środowisku lokalnym dla skutecznego przeciwdziałania temu zjawisku,
- koordynacji wyżej wymienionych działań podejmowanych przez różne służby,
- prowadzeniu szkoleń dotyczących procedury "Niebieskie Karty",
- współpracy z organizacjami pozarządowymi, którym celem jest pomoc osobom dotkniętym przemocą w kierunku realizacji wspólnych przedsięwzięć np. organizacja kolonii dla dzieci z rodzin zagrożonych oraz w których występuje przemoc.
- zapobieganiu o środki finansowe na rozwój infrastruktury instytucjonalnej oraz rozwój służb świadczących pomoc osobom doznającym przemocy.

Wspólne dążenie do realizacji wyznaczonych w programie celów pozwoli na efektywne i systemowe podejście do problemu przemocy i skuteczną pomoc osobom, które znalazły się w bardzo trudnej sytuacji życiowej.

Cele szczegółowe

Cel 3.1. Utworzenie powiatowego modelu współpracy na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Cel 3.2. Podniesienie kwalifikacji pracowników służb, instytucji i organizacji pozarządowych świadczącym pomoc i wsparcie osobom doświadczającym przemocy.

Cel 3.3. Współpraca służb i instytucji z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
3.1. Utworzenie powiatowego modelu współpracy na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy.	Podpisanie porozumienia o współpracy lokalnej na rzecz pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem w tym osobom doświadczającym przemocy.	Zadanie polega na podpisaniu porozumienia o współpracy lokalnej z instytucjami, służbami i przedstawicielami organizacji działających na rzecz pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem w tym osobom doświadczającym przemocy. Porozumienie zostanie przygotowane w oparciu o wcześniejsze rozmowy z przedstawicielami służb, instytucji i organizacji, podczas spotkań organizowanych przez PCPR w Kraśniku, zaproponowane i wspólnie wypracowane zadania ujęte w porozumieniu o współpracy oraz podział zadań do realizacji pomiędzy podmioty, które zadeklarują chęć współpracy. Podpisanie porozumienia będzie podstawą do realizacji wspólnych programów, projektów na rzecz osób dotkniętych przestępstwem w tym osób doświadczających różnych rodzajów przemocy.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku oraz partnerzy, którzy przystąpili do współpracy	2015 – 2016 r.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lista obecności przedstawicieli służb i instytucji na spotkaniach dotyczących realizacji zadania. 2. Korespondencja z instytucjami dotycząca ustalenia zadań oraz uzgodnienia treści porozumienia i podziału zadań do realizacji. 3. Porozumienie o współpracy. 	Środki własne PCPR w Kraśniku Środki zewnętrzne pozyskane na realizację wspólnych programów i projektów na rzecz osób pokrzywdzonych przestępstwem tym osób doświadczających przemocy.
3.2. Podniesienie kwalifikacji pracowników służb, instytucji i organizacji pozarządowych świadczącym pomoc i wsparcie osobom	Organizacja i realizacja szkoleń, warsztatów, konferencji, seminariów podnoszących kwalifikacje przedstawicieli instytucji, służb i organizacji	Zadanie polega na zorganizowaniu i przeprowadzeniu szkoleń, warsztatów, konferencji, seminariów podnoszących kwalifikacje przedstawicieli instytucji, służb i organizacji pozarządowych, pracowników zaangażowanych w pracę na rzecz świadczenia pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem w tym	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku	2016 - 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapotrzebowanie na szkolenia wśród osób zainteresowanych udziałem w szkoleniach. 2. Rozeznanie rynku w zakresie oferty szkoleniowej. 3. Liczba szkoleń 	Środki własne PCPR w Kraśniku, środki zewnętrzne partnerów, środki unijne.

<p>pokrzywdzonym przestępstwem w tym osobom doświadczającym przemocy.</p>	<p>pozarządowych, pracowników zaangażowanych w pracę na rzecz pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem w tym osobom doświadczających przemocy.</p> <p>Udział w różnych formach doskonalenia zawodowego i podwyższania kwalifikacji organizowanych przez różne podmioty, instytucje czy organizacje z terenu województwa lubelskiego.</p>	<p>doświadczających przemocy. Zadanie polega również na uczestnictwie w zewnętrznych szkoleniach czy innych formach doskonalenia zawodowego podwyższających kwalifikacje zawodowe osób z lokalnych instytucji, służb czy organizacji pozarządowych pracujących z osobami doświadczającymi przemocy.</p>			<p>zrealizowanych w danym roku.</p> <p>4. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach – lista odbioru certyfikatów, zaświadczeń o ukończeniu szkolenia.</p>	
<p>3.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi</p>	<p>Organizacja kolonii letnich dla dzieci z rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie</p>	<p>Zadanie polega na zorganizowaniu kolonii dla dzieci z terenu powiatu kraśnickiego, z rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy. Kolonie będą organizowane we współpracy z organizacją pozarządową, z którą zostanie zawarte porozumienie o współpracy w zakresie organizacji kolonii dla dzieci, w tym zdobycia środków finansowych poprzez pozyskanie sponsorów, darczyńców czy organizacji różnych przedsięwzięć aby pozyskać fundusze na ten cel.</p>	<p>PCPR w Kraśniku</p>	<p>2016-2020</p>	<p>1. Korespondencja z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>2. Porozumienie o współpracy z organizacją pozarządową.</p> <p>3. Dokumentacja fotograficzna z przebiegu kolonii.</p>	<p>Środki pozyskane od darczyńców, sponsorów.</p>

5.4 Priorytet 4: Zapewnienie ochrony, udzielenie i rozwój wsparcia osobom dotkniętym przemocą.

Opis i uzasadnienie programu

Przemoc domowa jest przestępstwem, lecz ofiara przemocy często nie jest w stanie dostrzec grożącego jej niebezpieczeństwa i spustoszeń, jakie dokonują się w jej psychice. Nieodpowiednie potraktowanie osoby zgłaszającej się po pomoc może doprowadzić do tego, że ofiara przemocy w rodzinie traci nadzieję na uzyskanie pomocy. Dla zapewnienia optymalnej pomocy niezbędne jest zapewnienie profesjonalnej pomocy psychospołecznej i prawnej w odpowiedniej jednostce, a w uzasadnionych sytuacjach także zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy. W powiecie kraśnickim niezbędne jest poszerzenie oferty wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc poprzez zwiększenie oferty pomocy psychologicznej i prawnej świadczonej częściej aniżeli dwa dni w tygodniu. Konieczne jest utworzenie całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej z miejscami hotelowymi. Obecnie w sytuacji zagrożenia życia osób doznających przemocy domowej służby i instytucje zmuszone są umieszczać osoby często wraz z dziećmi w placówkach poza powiatem kraśnickim. Często koszty pobytu takich osób pokrywają ośrodki pomocy społecznej a więc środki finansowe wychodzą poza powiat. Należy podjąć działania aby takie środki finansowe zostawały w naszym powiecie. Niezbędne jest tworzenie i rozwijanie programów pomocowych dla ofiar przemocy domowej. Programy takie służą wzmocnieniu i zwiększaniu poczucia własnej wartości u osób krzywdzonych. Programy takie mogą być realizowane przez instytucje i służby a także poprzez organizacje pozarządowe. Udział osób w grupach samopomocy ma na celu zmniejszenie poczucia izolacji psychicznej i społecznej, a tym samym przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa i pewności siebie u osób objętych tą formą pomocy. Ważnym aspektem psychologicznych oddziaływań grupowych ukierunkowanych na zmianę jest tworzenie i realizacja programów terapeutycznych. Umożliwiają one wypracowanie przez osoby dotknięte przemocą zmiany postaw wobec tego zjawiska, odreagowanie emocji związanych z przeżytą traumą, zwiększanie poczucia własnej wartości oraz zdobycie umiejętności zachowań asertywnych. W sytuacjach kryzysowych służby i instytucje szczególną uwagę powinny skupiać na dzieciach, które są krzywdzone w związku z występującą w rodzinie przemocą, często są świadkami przemocy i w przypadku zagrożenia ich życia i zdrowia należy zapewnić im ochronę i możliwość umieszczenia w rodzinnych lub instytucjonalnych formach opieki zastępczej. Wszelkie takie działania powinny być zintegrowane z innymi instytucjami i służbami działającymi na terenie powiatu

kraśnickiego tj. prokuraturą, sądem, policją, placówkami ochrony zdrowia i innymi podmiotami zaangażowanymi w pomoc osobom krzywdzonym.

Cele szczegółowe

Cel 4.1. Zapewnienie i rozszerzenie oferty form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.

Cel 4.2. Wsparcie i ochrona dzieci doświadczających przemocy lub będących świadkami przemocy w rodzinie.

Cel 4.3. Łagodzenie następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel 4.4. Zintegrowanie działań instytucji i służb z terenu powiatu kraśnickiego, które realizują różne formy pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
4.1. Zapewnienie i rozszerzenie oferty form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.	1. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego dla osób doznających przemocy i ich rodzin.	Poprawa jakości pracy podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy oraz rozwijanie poradnictwa.	PCPR w Kraśniku OIK w Kraśniku Organizacje pozarządowe	2016 – 2020	1. Ilość udzielonych porad prawnych 2. Liczba osób, które uzyskały porady prawne. 3. Liczba osób, która uzyskała wsparcie psychologiczne	1. Budżet powiatu 2. Sponsorzy 3. Zewnętrzne źródła finansowania
	2. Utworzenie miejsc hostelowych na terenie powiatu kraśnickiego	Zadanie będzie miało na celu zapewnieniu odpowiedniego schronienia i odizolowaniu ofiar od sprawców przemocy.	Starostwo Powiatowe w Kraśniku PCPR w Kraśniku OIK w Kraśniku	2016-2020	1. Liczba utworzonych miejsc hostelowych dla osób doświadczających przemocy.	1. Budżet powiatu. 2. Środki zewnętrzne.
4.2. Wsparcie i ochrona dzieci doświadczających przemocy lub będących świadkami przemocy w rodzinie.	Zapewnienie schronienia w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie, zabezpieczenie miejsc na umieszczanie dzieci w trybie interwencyjnym	Zadanie polega na tym aby zabezpieczyć odpowiednią ilość miejsc dla dzieci krzywdzonych w rodzinach zarówno w instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej.	Służby i instytucje pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego OIK w Kraśniku PCPR w Kraśniku	2016-2020	1. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej z powodu przemocy w rodzinie. 2. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w związku z przemocą w rodzinie. 3. Liczba dzieci umieszczonych w trybie interwencyjnym z powodu przemocy w rodzinie.	1. Budżet powiatu. 2. Sponsorzy 3. Zewnętrzne źródła finansowania

4.3. Łagodzenie następstw zjawiska przemocy w rodzinie.	1. Prowadzenie grup terapeutycznych, grup samopomocowych, wsparcia dla ofiar przemocy w połączeniu ze współzależnieniem	Zadanie polega na regularnym organizowaniu grup wsparcia, grup terapeutycznych oraz prowadzenie tych spotkań przez specjalistów.	PCPR w Kraśniku Służby i instytucje powiatowe	2016-2020	1. Liczba zorganizowanych grup wsparcia, grup terapeutycznych.	1. Budżet własny. 2. Środki zewnętrzne.
	2. Realizacja programów pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób doświadczających przemoc w rodzinie	PCPR w Kraśniku Organizacje pozarządowe	2016-2020	1. Liczba zrealizowanych programów	1. Środki zewnętrzne
4.4. Zintegrowanie działań instytucji i służb z terenu powiatu kraśnickiego, które realizują różne formy pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Współpraca z prokuraturą, sądem, policją i placówkami ochrony zdrowia z terenu powiatu kraśnickiego w zakresie zwiększania dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy.	Ścisła i systematyczna współpraca z prokuraturą, sądem, policją i placówkami ochrony zdrowia z terenu powiatu kraśnickiego w zakresie zwiększania dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy.	Instytucje i służby terenu powiatu kraśnickiego PCPR w Kraśniku	2016-2020	1. Podpisanie porozumienia o współpracy 2. Liczba podmiotów które podpisały porozumienie o współpracy	1. Budżet własny. 2. Środki zewnętrzne. 3. Środki partnerów.

5.5 Priorytet 5: Utworzenie skoordynowanego systemu oddziaływań wobec sprawców przemocy

Opis i uzasadnienie programu

Do niedawna wszystkie działania podejmowane przez specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie były skierowane na udzielanie pomocy jej ofiarom. Najważniejszym zadaniem było zapewnienie osobie doznającej przemocy bezpieczeństwa i przywrócenia jej równowagi psychicznej. Jednak działania nastawione na pomoc osobom doznającym przemocy nie przynosiły efektu w postaci zaprzestania zachowań agresywnych przez sprawcę przemocy domowej. W rodzinie wszyscy jej członkowie połączeni są różnymi więzami i wzajemnie na siebie oddziałują. Dlatego tak ważnym elementem pomocy rodzinom, w których występuje przemoc jest praca ze wszystkim jej członkami, w tym również z osobami stosującym przemoc. Tym bardziej, że sprawcy przemocy na ogół starają się znajdować uzasadnienie dla aktów przemocy. Szczególnie dotyczy to negowania osobistej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obciążania odpowiedzialnością ofiary. Postępowanie sprawców dodatkowo bywa wspierane przez czynniki kulturowe. Przez wieki bowiem przemoc w stosunku do kobiet i dzieci była akceptowana nie tylko obyczajowo ale i prawnie. Niezbędne jest podjęcie działań skierowanych bezpośrednio do sprawców przemocy w rodzinie. Z jednej strony potrzebne są działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Temu powinny służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc. Słusznym wydaje się kontynuowanie realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie powiatu kraśnickiego a nawet zwiększenie liczby edycji programu w danym roku lub prowadzenie ich w sposób ciągły. Mogłyby być one różnicowane w zależności od specyfiki grupy i zgłaszanych przez nią problemów. Dostrzega się również konieczność rozszerzenia oferty działań skierowanej do osób stosujących przemoc o działania terapeutyczno-psychologiczne celem podjęcia przez osobę indywidualnej terapii, która umożliwi mu pracę nad sobą, analizę swoich zachowań i sposobów reagowania. Dodatkowym działaniem wydaje się utworzenie grupy wsparcia, która dałaby możliwości uczestnikom wymiany doświadczeń i udzielania sobie wzajemnego wsparcia.

Z drugiej strony jest konieczność podjęcia działań skierowanych do przedstawicieli instytucji pracujących ze sprawcami takich jak kuratorzy, policjanci, pracownicy socjalni, terapeuci celem integracji tego środowiska. Wzajemne poznanie i wymiana doświadczeń między przedstawicielami różnych instytucji pozwoli na ścisłe objęcie oddziaływaniami

sprawców i skuteczne monitorowanie ich zachowania w środowisku. Ponadto należy przewyżczać istniejące w społeczności lokalnej negatywne stereotypy dotyczące sprawców przemocy. Niejednokrotnie są oni naznaczani w społeczności lokalnej, zostawieni bez pomocy co tylko rodzi w nich jeszcze większy gniew i frustrację a w konsekwencji prowadzi do kolejnych zachowań przemocowych. Wszyscy członkowie społeczeństwa powinni posiadać wiedzę na temat przemocy i dostępnych form pomocy, żeby jak najwcześniej mogli uzyskać pomoc i nie doszło do sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu któregokolwiek z członków rodziny.

Cele szczegółowe

Cel 5.1. Objęcie osób stosujących przemoc działaniami korekcyjno-edukacyjnymi

Cel 5.2. Zwiększenie zakresu udzielanej pomocy osobom stosującym przemoc

Cel 5.3. Integracja przedstawicieli instytucji pomocowych

Cel 5.4. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na pomoc osobom stosującym przemoc.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
5.1. Objęcie osób stosujących przemoc działaniami korekcyjno-educacyjnymi	Realizacja programu korekcyjno-educacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. *	Zostaną zorganizowane kolejne edycje programu korekcyjno-educacyjnego w wymiarze minimum 60 godzin spotkań indywidualnych i grupowych, które będą przeznaczone dla poszczególnych odbiorców np. w zależności od płci, form stosowanej przemocy, osób wobec których przemoc była stosowana.	powiatowe centrum pomocy rodzinie	2016-2020	liczba osób, które uczestniczyły w programie	środki finansowe zewnętrzne i własne samorządu powiatowego.
5.2. Zwiększenie zakresu udzielanej pomocy osobom stosującym przemoc	Projekt „O krok dalej”	Projekt będzie obejmował działaniami terapeutyczno-psychologicznymi grupowymi i indywidualnymi sprawców przemocy wraz z grupa wsparcia i innymi działaniami np. pracami społecznie użytecznymi	powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami podejmującymi działania wobec sprawców	2016-2020	liczba osób stosujących przemoc, która uczestniczyły w projekcie	środki finansowe zewnętrzne w ramach ogłaszanych konkursów i projektów celowych.
5.3. Integracja przedstawicieli instytucji pomocowych	Projekt szkoleniowy "Udzielania pomocy osobie stosującej przemoc"	Zostanie zorganizowane dla przedstawicieli różnych służb lokalnych szkolenie dotyczące metodyki pracy z różnymi grupami osób stosującymi przemoc.	powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej.	2016-2020	liczba podmiotów społecznych, które włączyły się w realizację projektu.	środki finansowe zewnętrzne w ramach ogłaszanych konkursów i

						projektów celowych.
5.4. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na pomoc osobom stosującym przemoc	Projekt „Godne życie bez przemocy”	Cykl kampanii informacyjnych uwrażliwiających społeczność lokalną na zjawisko przemocy w rodzinie, obalającej mity i stereotypy na temat przemocy, pokazujących działania interwencyjne i terapeutyczne dla sprawców. Produkcja splotów reklamowych, plakatów, ulotek, i informatorów skierowanych do sprawców.	powiatowe centrum pomocy rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej.	2016 - 2020	liczba zrealizowanych kampanii.	środki finansowe zewnętrzne w ramach ogłaszanych konkursów i projektów celowych.

* Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku na lata 2016 – 2020 stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Programu.

6. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

6. 1. Monitoring

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy obejmuje perspektywę czasową 2016-2020. Każda strategia powinna mieć jednak charakter otwarty i elastyczny, co oznacza, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane pod kątem dostosowywania do zmiennej sytuacji społecznej, gospodarczej, demograficznej itp. Nasza strategia nie jest dokumentem zamkniętym ani w sensie merytorycznym, ani czasowym. Jest procesem powtarzalnym, interakcyjnym i korygowanym ze względu na uwarunkowania. Nie stanowi jednorazowo opracowanego dokumentu, ale jest podstawą do stałego programowania rozwoju, podczas którego należy weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągnięcia. W tym celu niezbędne są działania monitorujące, pomocne w ewentualnym przeformułowaniu (w zależności od potrzeb społecznych i zmieniających się uwarunkowań), celów i zadań przewidzianych do wykonania w kolejnych latach. Podstawowym wskaźnikiem będzie tu wdrażanie poszczególnych programów.

Monitoring strategii jest obserwacją realizacji celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju. Umożliwia on obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji; ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację; weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków; kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań. Monitoring ma na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności wdrażanych programów, poprzez zbieranie rzetelnych i wiarygodnych danych na temat programów, realizowanych w ich ramach zadań. Może być również podstawą formułowania zmian w dokumencie strategii, bądź planowaniu nowych projektów.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Strategii będzie prowadzony przez Starostę Kraśnickiego za pośrednictwem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. Zarządzeniem Starosty Kraśnickiego zostanie powołany Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Programu, w skład którego wejdzie 6 osób (przewodniczący Zespołu oraz po 1 osobie reprezentującej każdy z zespołów zadaniowych, które uczestniczyły w procesie budowy strategii). Zadaniem zespołu będzie monitorowanie oraz okresowa ocena (1 raz w roku) stopnia realizacji zaplanowanych działań, przedstawianie wniosków i rekomendacji

Radzie Powiatu oraz podmiotom, których te wnioski i rekomendacje będą dotyczyć, a także ocena zasadności ewentualnej aktualizacji Strategii. Natomiast bieżący nadzór merytoryczny nad realizacją poszczególnych zadań będzie należał do dyrektorów poszczególnych instytucji i organizacji pozarządowych odpowiedzialnych za wdrażane programy. Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie corocznie na podstawie sprawozdań przedkładanych każdego roku przez realizatorów poszczególnych zadań Radzie Powiatu w Kraśniku.

Efektywna i skuteczna realizacja Programu Działań będzie uzależniona od wielu równych czynników. Najważniejsze z nich to dostępność środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych zamierzeń, kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania, koordynacji działań i współpracy zainteresowanych podmiotów, a także aktywności samych zainteresowanych, czyli niepełnosprawnych mieszkańców powiatu kraśnickiego.

Wszystkie działania realizowane w ramach strategii będą jawne. Informacja o kolejnych etapach jej wdrażania, a także o wszelkich zmianach, będzie udostępniana na stronie internetowej powiatu kraśnickiego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie a także w innych lokalnych mediach.

6. 2. Finansowanie

Potencjalne źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy stanowią:

- środki finansowe powiatu i samorządów gminnych, a także samorządu województwa
- budżet państwa
- wkład własny organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń i innych beneficjentów
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej – Europejski Fundusz Społeczny , Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Zakres zadań przewidzianych do realizacji w strategii każe zwrócić szczególną uwagę na zapisy dokumentów akcesyjnych, które przewidują możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

ZAKOŃCZENIE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 podkreśla, że „małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast w art. 71 ust. 1, że „państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”. Dobro rodziny i wszystkich jej członków jest zatem objęte szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązkiem państwa i jego organów, w tym także jednostek samorządu terytorialnego, jest zatem udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji.

Niewątpliwie jednym z głównych zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny jest zjawisko przemocy domowej. Zgodnie z preambułą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie „przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”. Wieloaspektowość i złożoność problemu przemocy w rodzinie sprawia, że zbudowanie skutecznego systemu jej przeciwdziałania jest zagadnieniem trudnym, wymagającym zbudowania efektywnej platformy długofalowej i kompleksowej współpracy wielu instytucji i organizacji oraz społeczności lokalnej. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 wychodzi naprzeciw tym problemom i określa niezbędne w najbliższych latach działania różnych podmiotów w celu ograniczenia zakresu występowania tego szczególnie niepokojącego zjawiska oraz zapewnienia niezbędnej pomocy dla wszystkich ofiar przemocy.

Aneks

Skład zespołów zadaniowych ds. opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 powołanych zarządzeniem Starosty Kraśnickiego Nr 16/2015 z dnia 27 marca 2015r.:

Koordynator opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016–2020 - Marek Klimek – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

Zespół 1 - obszar strategiczny- Profilaktyka oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy

1. Beata Mazur - Porębska
2. Katarzyna Duda –Kufel
3. Anna Niekra
4. Anna Czuba
5. Katarzyna Tomczyk
6. Agnieszka Kołtun

Zespół 2- obszar strategiczny - działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej

1. Elżbieta Breś
2. Anna Kulesza
3. Marzena Dul
4. Beata Łukasik
5. Grzegorz Posyniak
6. Krzysztof Pulikowski

Zespół 3 – obszar strategiczny - rozwój i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy

1. Antoni Rachoń
2. Jakub Bącal
3. Anna Szot
4. Marzena Matuszkiewicz
5. Katarzyna Michalczewska

6. Ewa Opoka

Zespół 4 - obszar strategiczny - wsparcie dla ofiar przemocy

1. Ewa Brania
2. Anna Wilk
3. Iwona Tatara
4. Ewelina Walewska
5. Katarzyna Michałowska
6. Justyna Mazurek

Zespół 5 - obszar strategiczny - działania wobec sprawców przemocy

1. Magdalena Latos
2. Bożena Łazarz
3. Anna Dudek
4. Michał Maciąg
5. Bogusław Baran
6. Monika Kuś - Grzebulska

**PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE
REALIZOWANY PRZEZ
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W KRAŚNIKU
NA LATA 2016 - 2020**

Spis treści

Wprowadzenie	77
Założenia	78
Cele programu	78
Grupa docelowa	78
Zasady uczestnictwa	79
Formy pracy	80
Przebieg programu	80
Zakładane rezultaty działań	88
Monitoring i ewaluacja	88

WPROWADZENIE

Sprawcy przemocy w rodzinie są karani wyrokami sądów, o ile ofiara przemocy nie wycofa oskarżenia. Zazwyczaj pierwszy wyrok jest orzekany w zawieszeniu i sprawca powraca do środowiska, gdzie stosował przemoc. Oczekiwanie, że wyrok spowoduje zatrzymanie zachowań przemocowych jest błędem. Sprawca nie posiada umiejętności zmiany swoich zachowań, zazwyczaj jest wytrenowany w stosowaniu zachowań określanych, jako nadużycia wobec innych, częstokroć powiela wzorce zachowań swoich wychowawców. Wzmocnieniem dla destrukcyjnych zachowań są przekonania sprawców o bezkarności. O ile nie zostaną oni poddani pracy korekcyjnej, nie będą w stanie zmienić schematu zachowań. Oferta skierowana na zmianę zachowania sprawcy jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar przemocy, które zwracając się o pomoc oczekują szeroko pojętej ochrony, której istotnym elementem jest zmiana zachowań sprawcy. Podstawą pracy ze sprawcą przemocy jest diagnoza jego obszaru problemowego, więc używania przez niego przemocy i w konsekwencji pomoc w zaprzestaniu jej stosowania.

Program dla osób stosujących przemoc w rodzinie ma charakter korekcyjno- edukacyjny. Część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych, asertywność oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego. W części edukacyjnej koncentrujemy się na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy.

ZAŁOŻENIA

- Diagnoza pozytywnych stron sprawcy przemocy (tzw. zasobów) oraz deficytów mających stanowić punkt wyjścia do dalszej pracy korekcyjnej ze sprawcą.
- Koncentracja na konieczności pracy sprawcy nad sobą, swoimi wzorcami zachowań, a także ukazanie mu odpowiedzialności za siebie i innych (określenie motywacji sprawcy do zmiany).
- Podjęcie i zaangażowanie w edukację mającą na celu zdobycie konkretnych umiejętności radzenia sobie ze stresem, negatywnymi emocjami, agresją, a także pozyskanie informacji dotyczących własnej osoby (określenie osobistych potrzeb, własnej sieci wsparcia, sfery duchowej oraz sprecyzowanie celów życiowych związanych z własną hierarchią wartości) i zwiększenie poczucia kontroli nad własnym życiem.

CELE PROGRAMU

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- uświadomienie czym jest przemoc,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- uzyskanie świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającego użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez użycia przemocy,
- nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie i uczenie się korzystania z pomocy innych,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie - nauka umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

GRUPA DOCELOWA

Sposób kwalifikowania do programu:

- sprawcy skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych,

- sprawcy skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie korekcyjno-educacyjnym,

- sprawcy przemocy uczestniczący w terapii uzależnienia od alkoholu,

- sprawcy przemocy zgłaszający się do uczestnictwa w programie w wyniku innych okoliczności - w szczególności osobistej decyzji podejmowanej w związku z kontaktem z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy,

Uczestnictwo w programie nie stanowi osobistej psychoterapii sprawcy, jest jedynie oddziaływanie korygującym jego niepożądane i szkodliwe zachowania i postawy.

Programu nie mogą realizować:

- osoby chore psychicznie,

- osoby uzależnione od alkoholu lub środków psychoaktywnych, które nie przeszły podstawowego programu leczenia uzależnienia,

- osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi.

ZASADY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE:

1. systematyczna obecność na zajęciach,
2. bezpieczne i zgodne z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
3. zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny,
4. przyjęcie odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy w rodzinie,
5. udział osób zgłaszających się dobrowolnie do programu, objęty zostanie tajemnicą z wyjątkiem rodziny, instytucji i organizacji, które skierowały osobę stosującą przemoc do programu.
6. osoby uzależnione od alkoholu lub substancji psychoaktywnych, które przeszły podstawową terapię zobowiązują się do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych.

7. prowadzący może odmówić przyjęcia uczestnika na kolejną edycję ze względów organizacyjnych np. gdy grupa liczy powyżej 15 uczestników lub ma charakter zamknięty, jednorodny- uczestnicy są na podobnym poziomie wiedzy dot. zjawiska przemocy. W przypadku odmowy uczestnikowi udziału w programie, prowadzący wskazuje inne możliwości pomocy.
8. formalne uznanie ukończenia programu przez uczestnika następuje, gdy nieobecności nie przekraczają dwóch spotkań grupowych i uczestnik odbył wszystkie spotkania indywidualne.

FORMY PRACY

Program edukacyjno-korekcyjny jest prowadzony przez dwóch trenerów ze względu na wysoki poziom zaprzeczania i manipulacji ze strony uczestników. Zapobiega to także przekształceniu się w spotkania na tzw. „męskie spotkanie klubowe”. Trenerzy winni posiadać wykształcenie wyższe psychologiczne lub pedagogiczne oraz przeszkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W programie będą wykorzystywane następujące metody pracy:

- indywidualne spotkania terapeutyczne,
- mikroedukacja, mini wykłady,
- warsztaty konkretnych umiejętności,
- zadania domowe – podanie uczestnikom do przemyślenia i przeanalizowania zagadnień,
- dyskusja, „burza mózgów”,
- projekcja filmów- praca na przykładowych, zobrazowanych sytuacjach z wykorzystaniem filmów o charakterze edukacyjnym, fabularnym.

PRZEBIEG PROGRAMU

Założenia do programu opierają się na programie „Education Groups For Men Who Batter – The Duluth Model”.

Przewiduje 15 spotkań grupowych po 4 godziny, oraz 4 godzin sesji indywidualnych dla każdego uczestnika. Razem 64 godzin. Zajęcia w ramach programu odbywać się będą w grupach maksymalnie do 15 osób.

Tematy spotkań obejmują następujące obszary zadaniowe:

1. Nie używanie przemocy i analizowanie przemocy fizycznej.
2. Zrozumienie używania przemocy jako taktyki kontroli.
3. Zakończenie używania przemocy.
4. Definiowanie niezastraszającego zachowania i analizowanie zastraszania i onieśmiania.
5. Zrozumienie zastraszania i onieśmiania jako taktyki kontroli.
6. Zakończenie używania zastraszania i onieśmiania.
7. Definiowanie szacunku i analizowanie przemocy emocjonalnej.
8. Zrozumienie używania przemocy emocjonalnej jako taktyki kontroli.
9. Zakończenie stosowania przemocy emocjonalnej.
10. Definiowanie zaufania i wsparcia i analizowanie izolowania.
11. Zrozumienie stosowania izolacji jako taktyki kontroli.
12. Zakończenie używania izolowania. Definiowanie szczerości i odpowiedzialności.
13. Analizowanie zaprzeczania, pomniejszania i obwiniania.
14. Rozumienie użycia minimalizacji, zaprzeczania, obwiniania jako taktyki kontroli.
15. Zaprzestanie używania minimalizacji, zaprzeczania i obwiniania.
16. Definiowanie szacunku seksualnego i analizowanie przemocy seksualnej.
17. Rozumienie używania przemocy seksualnej jako techniki.
18. Zakończenie używania przemocy seksualnej.
19. Definiowanie partnerstwa, analizowanie męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci.
20. Rozumienie używania męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i używania dzieci jako taktyki kontroli.

21. Rozumienie użycia męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i używania dzieci jako taktyki kontroli.
22. Definiowanie negocjacji i sprawiedliwości analiza wymuszania i grożenia.
23. Zrozumienie wymuszania i grożenia jako taktyki kontroli.
24. Zakończenie używania wymuszania i zastraszania.

SESJA GRUPOWA I

Nie używanie przemocy i analizowanie przemocy fizycznej. Zrozumienie używania przemocy jako taktyki kontroli

- zawarcie kontraktu grupowego, omówienie norm grupowych,
- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- definiowanie nie stosowania przemocy i definiowanie przemocy,
- dyskusja na tematy:

Kiedy narzucenie woli jest przestępstwem?

Kiedy użycie fizycznej siły jest aktem kryminalnym?

Kiedy akceptujemy narzucenie woli?

Kiedy przemoc jest usprawiedliwiona?

Kiedy obrona własna nie jest obroną, a staje się odwetem?

Czy w przypadku przemocy emocjonalnej użycie siły jest uzasadnione?

- analiza doświadczeń uczestników celem wydobycia mitów na temat przemocy i ich podważenia.
- Zachęcanie do wyboru prawidłowych zachowań.
- prezentacja i analiza scenki „Ty nigdzie nie pójdziesz” na podstawie kwestionariusza kontrolowania.

SESJA GRUPOWA II

Zakończenie używania przemocy. Definiowanie niezastraszającego zachowania.

Analizowanie zastraszania i onieśmiania

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- analiza kwestionariuszy kontrolowania przygotowanych przez uczestników opisujących stosowanie przemocy fizycznej,
- inscenizacje - granie ról na podstawie kwestionariuszy opisujących przykłady stosowania

przemocy fizycznej przez uczestników,

- prezentacja techniki asertywności: (wykład)
- definicją asertywności,
- kryteria różnicujące człowieka uległego, agresywnego, asertywnego,
- lista praw asertywnych.
- Dlaczego zachowujemy się agresywnie?
- Dlaczego zachowujemy się uległe?
- Dlaczego zachowujemy się asertywnie?
- Co ryzykujemy stosując zachowania agresywne, uległe i asertywne?
- kryteria interpretowania znaczeń „języka ciała”,
- zdefiniowanie niezastraszającego zachowania,
- ćwiczenie zachowań niezastraszających i onieśmielających,
- prezentacja i analiza na podstawie kwestionariusza kontrolowania. scenki „Ty nie dbasz o moje potrzeby”.

SESJA GRUPOWA III

Zrozumienie zastraszania i onieśmielania jako taktyki kontroli. Zakończenie używania zastraszania i onieśmielania.

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- analiza kwestionariuszy kontrolowania przygotowanych przez uczestników opisujących zastraszanie i onieśmielanie „burza mózgów”,
- inscenizacje - granie ról na podstawie kwestionariuszy opisujących przykłady zastraszania i onieśmielania,
- zapoznanie z definicją uczuć (wykład),
- prezentacja listy uczuć i stanów emocjonalnych,
- dzielenie się spostrzeżeniami nam temat przeżywania, wyrażania i wyzwiania uczuć u innych.

SESJA GRUPOWA IV

Definiowanie szacunku i analizowanie przemocy emocjonalnej.

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- definiowanie szacunku,
- dyskusja na temat cech, które posiadają osoby, które darzymy szacunkiem,

- dyskusja na temat: Kto was szanuje?, Za co was inni szanują?,
- prezentacja i analiza na podstawie kwestionariusza kontrolowania scenki „Dlaczego musisz podrywać każdego napotkanego?”
- wyjaśnienie co to jest bagatelizacja, pomniejszanie, redukcja napięcia.

SESJA GRUPOWA V

Zrozumienie używania przemocy emocjonalnej jako taktyki kontroli. Zakończenie stosowania przemocy emocjonalnej.

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- analiza kwestionariuszy kontrolowania przygotowanych przez uczestników opisujących stosowania przemocy emocjonalnej,
- inscenizacje - granie ról na podstawie kwestionariuszy opisujących stosowania przemocy emocjonalnej,
- wykład na temat złości. Co to jest złość?, Czy złość jest zła?,
- zniekształcone pojęcie na temat złości,
- dyskusja na tematy Dlaczego wybieram złość? i irracjonalne przekonania, które przyczyniają się do odczuwania złości,
- zalety i koszty używania złości,
- prezentacja techniki radzenia sobie ze złością.

SESJA GRUPOWA VI

Definiowanie zaufania i wsparcia. Analizowanie izolowania

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- definiowanie wsparcia i zaufania.
- „Koło Równości i Partnerstwa”.
- Prezentacja i analiza na podstawie kwestionariusza kontrolowania scenki „Zadałem Ci tylko kilka prostych pytań”.

SESJA GRUPOWA VII

Zrozumienie stosowania izolacji jako taktyki kontroli. Zakończenie używania izolowania.

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,

- analiza kwestionariuszy kontrolowania przygotowanych przez uczestników opisujących stosowanie izolowania,
- inscenizacje - granie ról na podstawie kwestionariuszy opisujących stosowanie izolowania,
- prezentacja techniki: Racjonalno Emotywna Terapia,
- Jak radzić sobie z przykrymi emocjami?

SESJA GRUPOWA VIII

Definiowanie szczerości i odpowiedzialności. Analizowanie zaprzeczania, pomniejszania.

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- definiowanie szczerości i odpowiedzialności,
- omówienie 12 Kroków Anonimowych Alkoholików.
- wypełnienie kwestionariuszy: Odpowiedzialność I i Odpowiedzialności II.

SESJA GRUPOWA IX

Rozumienie użycia minimalizacji, zaprzeczania, obwiniania jako taktyki kontroli.

Zaprzestanie używania minimalizacji, zaprzeczania i obwiniania.

- analiza planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- omówienie sposobów wypierania, minimalizacji, zaprzeczania i obwiniania,
- prezentacja i analiza na podstawie kwestionariusza kontrolowania scenki „Obiecałaś, że zapomnisz o tym”,
- analiza kwestionariuszy kontrolowania przygotowanych przez uczestników na zasadzie „burzy mózgów”,
- Wykład poprawa stosunków z najbliższymi i innymi ludźmi,
- Ankieta „Odpowiedzialność mężczyzny”.

SESJA GRUPOWA X

Definiowanie szacunku seksualnego i analizowanie przemocy seksualnej.

- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- definiowanie szacunku seksualnego i przejawy przemocy seksualnej,
- analizowanie przemocy seksualnej
- analizowanie scenki opisującej przemoc seksualną,

- dyskusję nad społecznymi przekonaniami, które mają wpływ na mężczyzn,
- koncepcję szacunku seksualnego,
- wypełnianie kwestionariuszy kontrolowania przykładami stosowania przemocy seksualnej.

SESJA GRUPOWA XI

Rozumienie używania przemocy seksualnej jako techniki kontroli. Zakończenie używania przemocy seksualnej.

- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- dyskusją na temat przekonań dotyczących seksualności i małżeństwa.
- analizowanie scenki dotyczącej przemocy seksualnej,
- omówienie kwestionariuszy kontrolowania przygotowanych przez uczestników,
- wykład na temat: „Miłość i intymność”.

SESJA GRUPOWA XII

Definiowanie partnerstwa, analizowanie męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci.

- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- definiowanie partnerstwa i zdefiniowanie ról w rodzinie (maż, żona, matka, ojciec, dziecko),
- wypełnienie kwestionariusz „Co utrudnia osiągnięcie partnerstwa w związku?”

SESJA GRUPOWA XIII

Zrozumienie używania męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i używania dzieci jako taktyki kontroli. Rozumienie użycia męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i używania dzieci jako taktyki kontroli.

- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- dyskusja na temat pracy domowej,
- omówienie scenki I: dotyczącej używania męskich przywilejów,
- dyskusja o scenie II: dotyczącej używania męskich przywilejów i przemocy ekonomicznej,
- analizowanie scenka III: dotyczącej używania dzieci
- wypełnienie kwestionariuszy kontrolowania,
- co to jest przywilej mężczyzny?, przykłady przywilejów mężczyzny,
- co to znaczy używanie dzieci?, przykłady używania dzieci,
- co to znaczy przemoc ekonomiczna?, przykłady ekonomicznej przemocy,

- wypełnienie kwestionariuszy kontrolowania z używaniem przywilejów męskich, przemocy ekonomicznej lub używania dzieci,
- inscenizacje - granie ról z używaniem przywilejów mężczyzny, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci,
- dyskusja Jak inaczej bez użycia przywilejów mężczyzny, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci można przeprowadzić rozmowę?,
- arkusze dotyczące wychowania dzieci „Czym dziecko żyje, tego się nauczy” i sposobu okazywania im miłości „99 sposobów okazywania dzieciom miłości”- dyskusję.

SESJA GRUPOWA XIV

Definiowanie negocjacji i sprawiedliwości. Analiza wymuszania i grożenia. Zrozumienie wymuszania i grożenia jako taktyki kontroli.

- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie pracy domowej,
- definiowanie negocjacji,
- kwestionariusz „Otwarta negocjacja”,
- dyskusja na temat negocjacji, jej zasad,
- omówienie scenki „Żaden sędzia nie da ci opieki nad naszymi dziećmi”,
- co jest wymuszeniem i groźbą, przykłady wymuszeń i groźb,
- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- analizowanie kwestionariuszy kontrolowania wypełnionych przez uczestników,

SESJA GRUPOWA XV

Zrozumienie używania wymuszania i zastraszania.

- analizowanie planów bezpieczeństwa uczestników,
- omówienie kwestionariuszy kontrolowania z przykładem stosowania groźb lub wymuszania,
- inscenizacje - granie ról z używaniem wymuszania i grożenia,
- kwestionariusz „Zasady sprawiedliwej kłótni czyli jak pozostać przyjaciółmi, gdy się nie zgadzacie”,
- kwestionariusz „Zasady zdrowego rozwiązywania sporów”,

Po zakończeniu cyklu wypełnienie kwestionariusza „Kryteria oceny kwalifikacyjnej do zwolnienia z programu” i wydanie zaświadczenia osobom, które ukończyły program z

wynikiem pozytywnym. Osobom z wynikiem negatywnym zaświadczenie będzie wydane na ich życzenie.

Praca w kontakcie indywidualnym:

Rozpoznanie indywidualnej sytuacji uczestnika programu obejmować będzie między innymi.

1. rzeczywiste okoliczności skierowania do programu,
2. określenie czy uczestnik aktualnie stosuje przemoc,
3. najgroźniejsze i typowe formy i okoliczności przemocy,
4. aktualną sytuację rodzinną i zawodową,
5. cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

Powyższe zagadnienia będą realizowane w ramach 2 sesji indywidualnych trwających 2 godziny.

ZAKŁADANE REZULTATY DZIAŁAŃ

- zwiększenie poziomu wiedzy sprawców na temat przemocy,
- wzrost krytycyzmu wobec zachowań przemocowych,
- wzrost świadomości stosowanych zachowań przemocowych,
- wzrost umiejętności pozwalających kontrolować swoje agresywne zachowania oraz rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy,
- wzrost empatii i szacunku wobec kobiet,
- zmniejszenie społecznej tolerancji dla przemocy w rodzinie.

MONITORING I EWALUACJA

W trakcie i po zakończeniu programu wskazane jest objęcie uczestników programu, oraz ich rodzin monitoringiem (po roku od zakończenia programu). W tym celu konieczny jest okresowy kontakt z uczestnikami programu oraz osobami i instytucjami, pod których opieką pozostają (np. kuratorzy, pracownicy socjalni), w celu oceny funkcjonowania i petyfikacji zmian postaw i zachowań uczestników programu. Realizatorzy programu będą także utrzymywać kontakt z osobami wobec których sprawcy stosowali przemoc, w formie i na zasadach chroniących bezpieczeństwo ofiar. Kontakt z uczestnikami i środowiskiem będzie się odbywał najpóźniej po miesiącu uczestnictwa w programie, na jego zakończenie oraz po roku od jego zakończenia.

Ewaluacja programu korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie będzie realizowana w celu oceny skuteczności programu.

Przeprowadzona będzie w formie badań ankietowych na początku realizacji programu i na końcu. Badania będą miały na celu określenie zakresu zmian jakie dokonały się wśród uczestników programu, głównie w obszarze: wiedzy na temat przemocy, skutecznych sposobów radzenia sobie ze złością, prawidłowych zachowań w relacjach rodzinnych. Ważne będzie określenie korzyści płynących z uczestnictwa w programie – w opinii samych zainteresowanych, jak też oceny prowadzących program oraz treści przez nich przekazywanych.

Program korekcyjno-edukacyjny sporządziły: Elżbieta Breś i Monika Kuś-Grzebulska